

Täysistunto

Tiistai 19.12.2017 klo 10.09—22.39

8.8. Pääluokka 35 Ympäristöministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Esitellään ympäristöministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 35.

Tässä yhteydessä sallitaan keskustelu myös vuoden 2018 talousarvioon liittyvistä energia-asioista.

Keskustelu

18.31 **Timo Heinonen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikalla olijat! Haluan alkuun lausua kiitoksen valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostolle. Meillä on ollut hyvä henki, hyvä yhteistyöhenki tätä asiaa tehtäessä niin jaostossa kuin ministerin kanssa ja paikalla käyneiden asiantuntijoiden kanssa. Haluan myös julkisesti antaa kiitosta meidän erinomaiselle valiokuntaneuvoksellemme Mari Nuutilalle, jonka kanssa asioihin on löytynyt hyvin ratkaisuja ja olemme päässeet etenemään tämänkin budjetin käsittelyssä hyvin.

Käyn lyhyesti läpi näitä painotuksia, joita erityisesti jaostossa ja valiokuntakäsittelyssä nousi esille, ja lähdän liikkeelle tässä järjestyksessä kuin pääluokkaa 35 olemme käsitelleet.

Ensimmäisenä Ympäristöhallinnon toimintamenot ja tässä Avustukset-kohta, jossa itse asiassa viime vuonna lisäsimme Pidä saaristo siistinä -huoltoalushankintarahaa, joka oli merkittävä panostus, ja tästä kohdasta pystyttiin avustamaan vajaalla miljoonalla eurolla 36 järjestöä ympäristötöissä — perustoiminta-, neuvonta- ja valistustyötä — ja tätä määrärahaa jaosto esitti korotettavaksi 105 000 eurolla. Valiokunnan ja jaoston kuulemisissa tuli selkeästi esille se, että tämä on erittäin vaikuttavaa työtä, mitä eri järjestöissä tehdään, ja katsoimme, että nyt kun meillä oli hivenen liikkumavaraa, niin halusimme ohjata sitä nimenomaan tänne järjestökentälle, ja tästä olemme ministerinkin kanssa jo keskustelua käyneet.

Ympäristön- ja luonnonsuojelu meni tällä kertaa aika pienin huomioin. Itämeren vesien-suojelu on aiemmin ollut enemmänkin esillä, kuten myös meriluonnon kartoitusohjelma Velmu, niihin ei meidän käsittelyssä nyt muutoksia tullut.

Mutta sitten on Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät, jossa tämän hallituksen kärkihankkeen mukaisesti Matkailu 4.0 -hanketta rahoitetaan 1,7 miljoonalla eurolla, ja kansallispuistot ja muut virkistyskohteet ja niiden palveluvarustus ovat myös lisäpanostusten kohteena 650 000 eurolla. Luontopalveluiden hallinnassa olevien alueiden ja kiinteistöjen korjausvelka on suuri, ja sen umpeen kuomisesta tulee tehdä realistinen korjaussuunnitelma. Me olemme tämänkin hallituksen aikana tehneet uusia kansallispuistoja Suomeen, kiitos niistä, mutta meidän pitää samaan aikaan huolehtia myös niiden vuotuisesta ylläpidosta, sillä niillä on erittäin iso merkitys. Meidän asiantuntijakuulemisissa tuli esille, että Suo-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

men kansallispuistoissa vierailleen henkilöiden kokemat terveysvaikutukset ovat jopa lähes 300 miljoonaa euroa, eli puhutaan merkittävästä liikunnan mutta myös mielenhäiriöiden kohteista, ja tämä on hyvä muistaa myös tässä keskustelussa. Valiokunta lisää tähän momenttiin 900 000 euroa, josta osoitetaan 250 000 euroa Aulangon Graniittilinnan kunnostukseen, 150 000 euroa Lauhanvuoren, Kauhanevan—Pohjankankaan ja Seitsemisen kansallispuistoihin ja niiden läheisyydessä sijaitseviin luontokohteisiin, 150 000 euroa Repoveden kansallispuiston luontomatkailun kestävyden ja laadun parantamiseen, ja erityisesti edustaja Kiurun esillä pitämät autiotuvat on huomioitu myös 100 000 euron erityismäärärahalta niiden ylläpidon ja kehittämisen parantamiseksi, ja nuorten työllistämiseen tässä osuudessa on 250 000 euroa.

Vesien- ja merenhoidon ja -käytön toimenpiteiden suunnitelmat, haja-asutus ja jätevesineuvonta eivät tällä kertaa aiheuttaneet suurta keskustelua.

Metso-rahoista olimme äärimmäisen tyytyväisiä, että ne on nostettu hyvälle tasolle. Niillä korotuksilla, joita hallitus on tehnyt, on merkittävä vaikutus Metso-ohjelman toteutumiseen.

Ja viimeisenä Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen: Asuntotuotanto on ollut usean vuoden ajan kovassa kasvussa. Tänä vuonna arvioidaan aloitettavan noin 43 000 uutta asuntoa, ja rakentaminen näyttää tuoreiden tietojen mukaan jatkuvan vilkkaana myös ensi vuonna. MAL-sopimuksia on päivitetty, mutta myös korjausrakentamista tulee entistä enempi. Itse asiassa meillä asuu paljon ikäihmisiä taloissa, joissa ei ole lainkaan hissejä, ja edustaja Laukkanen on pitänyt esillä eduskunnan salikeskusteluissa sitä, että meidän pitäisi jatkossa voida käyttää hissiavustusta myös jo olemassa olevien hissien esteettömäksi muuttamiseen. Tämä nousi esille myös meidän jaostossamme, ja lisäsimme miljoona euroa näihin hissiavustuksiin ja myös niin, että ensi vuonna niitä voidaan käyttää olemassa olevien hissien saneerauksiin, korjauksiin, jos tuon korjauksen yhteydessä hisseistä tehdään myös esteettömiä.

Tuo viiden minuutin esittelyaika meni kovin nopeasti, mutta palataan keskustelun yhteydessä näihin.

18.37 Kauko Juhantalo kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinojaoston puheenjohtajana olen saanut tässä vähän meitä liippaavan puheenvuoron sikäli, että täydennämme osin tätä ympäristöpolitiikkaa työllämme siten, että emme ole tietenkään pääasiallisesti tämän puitteissa, vaan täydentämässä energiapolitiikan osalta.

Kuten jo aiemmin täällä lausuin, meidän työemme sillä tavalla liippaa useampaakin ministeriötä. Etenkin kun jaamme näitä lisärahoja tai muutenkin rahoja, me usein lähestymme ympäristövaliokunnan työtä, UM:ää tai maa- ja metsätalousministeriötä. Siltä osin kiittän lämpimästi siitä joustavasta yhteistyöstä, jonka puitteissa olen saanut muun muassa ympäristövaliokunnan kanssa toimia, kun eräät hankkeemme, meidän rahoittamamme hankkeet, ovat siirtyneet hallinnollisesti teidän sektorillenne ja olemme joustavasti voineet ne toteuttaa.

Me olemme käsitelleet 13 eri teemaa meidän jaostossa. Tänä vuonna meillä erityisteenä ei ollut energiapolitiikka, koska viime vuonna kohdistimme siihen erittäin suuren huomion ja käsitelimme sitä hyvin tarkasti. Tänä vuonna olemme keskittyneet lähinnä elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan, työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikkaan, kotouttamiseen ja matkailuun, mutta kuitenkin esimerkiksi yritystukijärjestelmiä kehittäessämme olemme

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

hyvin usein siihen liittäneet myös energiapoliittisen tukijärjestelmän tutkimisen. Meidän työemme yhdistyy ja hajautuu, yhdistyy ja hajautuu sillä tavalla.

Me olemme aikaisemmin, erityisesti viime vuonna, käyneet läpi energiapoliittista linjausta, sen valmistelua, energiapolitiikan vaikuttavuustavoitteita, Suomen mahdollisuuksia uusiin energialähteisiin ja muun muassa bioenergian hyödyntämiseen ja tutkineet tarvetta arvioida energiapolitiikan tukien mitoituksen ja kohdentamisen tarkoituksenmukaisuutta ja vaikuttavuutta.

Kun ensin sanoin eri ministeriöihin kohdistuvista rahoista, niin kun teillä oli muun muassa Pidä Saaristo Siistinä -kampanja, siihen liittyy muun muassa läheisesti se, että me lisäsimme 400 000 euroa saaristomatkailun kehittämiseen laajasti, siis Tornioista Virolahdelle saakka. Se hyvin läheisesti liittyy siihen suureen hankkeeseen, mikä teillä on ollut tässä saaristomatkailussa ja saariston siisteyssysteemissä.

Se, mitä me esitimme teille kuuluvaa, olivat juuri nämä Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät, ja siihen me lisäsimme 150 000 euroa Repoveden kansallispuiston luontomatkailun kestävyys- ja laadun edistämiseen. Hyvin lähelle liippaa myös se, kun lisäsimme 150 000 euroa hankkeeseen, jonka tarkoituksena on selvittää elintarviketeollisuuden sivuvirtojen laatua, ja 150 000 euroa hankkeeseen, jonka yhtenä tarkoituksena on vähentää vesistöihin joutuvia ravinteita.

Tällä tavalla ympäristövaliokunnan arvokasta työtä me olemme sillä tavoin täydentämässä. Kuten sanoin, olemme tyytyväisiä siihen yhteistyöhön, jonka puitteissa voimme jollakin tavalla olla auttamassa teidän arvokasta työtänne Suomen luonnon hyödyntämisessä ja luonnon parantamisessa lähinnä energiapoliittisin hankkein. — Kiitoksia.

18.41 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puheemies! Kiitoksia jaostojen puheenjohtajille, Kauko Juhantalo, Timo Heinonen, näistä esitelyistä. Kun kuunteli noita teidän esityksiänne, tuli oikeastaan niissä molemmissa esille se poikkihallinnollisuus, mikä nykypäivänä liittyy ympäristöasioihin, ilmastoasioihin, energia-asioihin. Jos ajatellaan vaikka, mitä molemmat mainitsivat Metsähallituksen rahojen lisäyksestä, mitä hallitus teki Matkailu 4.0 -hankkeessa osana luontomatkailua palvelevia rakenteita ja tietysti kaiken muunkin virkistyskäytön rakenteita kansallispuistoissa, niin niillä on tietenkin matkailua edistävä vaikutus. Niillä on Suomen kansalaisten virkistyskäyttöä edistävä vaikutus, ja tietenkin sitten kun Metsähallitus saa lisää rahaa, sillä on myös mahdollisuus parantaa niillä rahoilla olemassa olevien suojelualueitten suojeluarvoa.

Aivan vastaavalla tavalla, kun ensi vuonna ilmasto- ja energiastrategia toimeenpannaan ja mietittiin lisärahoja näille eri sektoreille, niin ilmasto- ja energiatavoitteitten toimeenpanemiseksi esimerkiksi liikennepuolelle tulee kannusteita sähköautoiluun siirtymiseksi, latausverkon laatimiseksi. Ympäristöministeriön puolelle tulee määrärahoja, missä asuin-kiinteistöjen latausverkkokantaa kehitetään. Energiatuilla voidaan myös näitä asioita edistää, esimerkiksi biokaasun tuotantoa, latausjärjestelmien rakentamista. Eli tällainen poikkihallinnollisuus tulee mitä suurimmassa määrin näkyviin, kun puhutaan ympäristö-, ilmastoasioista. Se on myös sitä, jos puhutaan vesiensuojelusta ja Itämerestä.

Kiitän valiokuntaa siitä, että näinä niukkuuden aikoina löysitte mahdollisuuksia panostaa lisää myös ympäristöministeriön hallinnonalalle. Tuo järjestörahan lisäys on varmasti tervetullut, koska alalla toimii paljon hyvää vapaaehtoistyötä tekeviä tahoja, missä pieniläkin rahoilla saadaan paljon toimintaa aikaan. Kiitos myös tästä luontomatkailua palvelevien rakenteitten vahvistamisesta. Se tuo lisärahaa Metsähallitukselle, ja ne kohteet, mitkä

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

olitte valinneet, varmasti kunnostusta kaipaavat. Itse asiassa siinä korjausvelassa, mikä tällä puolella on, kyllä riittää useaksi vuodeksi korjattavaa. Kun kansallispuistojen ja muitten retkeilyalueitten käyttäjämäärät ovat olleet hissukseen kasvussa — sääolosuhteet siihen tietenkin myös vähän vaikuttavat, mennäänkö jyrkemmin vai loivemmin ylöspäin — niin nämä ovat tuiki tarpeellisia rahoja.

Asuntopolitiikan puolelta tässä tulikin mainittua valiokunnan linjaus siitä, että korjausrakentamisen avustuksia, joilla esimerkiksi esteettömyyttä ikääntyvässä Suomessa merkittävällä tavalla edistetään rakentamalla hissittömiin taloihin hissejä, voi Ara harkinnan perusteella myöntää myös hissien kunnostuksiin. Uskon, että jokainen meistä tietää sen tarpeen, että vaikka talossa olisi hissi, se ei välttämättä aina tarkoita, että se on esteetön. Ei tarvitse kuin käydä jossain noissa kantakaupungin asunnoissa, niin sieltä löytyy hissejä, joihin hädin tuskin peruuttamalla mahtuu sisään ja joissa on yksi kalteriovi ja toinen ovi. Miten siitä kulkee lastenrattailla taikka rollaattorilla? Ei mitenkään. Eli kyllä myös tämä hissien modernisointi on varmasti tarpeen, vaikka määrärahat niukkoja ovat.

Asuntotuotannosta tulikin maininta. Se on todellakin huippulukemissa, ja olen tietysti ilahtunut siitä, että tänä vuonna myös valtion tukemassa, eri tavoilla tukemassa, asuntotuotannossa ilmeisesti päästään noin 9 000 aloitukseen, kun kaikki nämä tuetut lasketaan yhteen. Se on korkeampi luku kuin useaan, useaan vuoteen.

Metso-rahast — niitä ei tällä kertaa valiokunnan tarvinnut lisätä, ja olen siitä tyytyväinen, että kun valiokunta viime vuonna lisäsi niitä kuluvalle vuodelle, niin nyt sitten tänä vuonna hallitus toimi ja peräti 10 miljoonan lisäpanostus sinne saatiin. Se on tuiki tarpeellinen satsaus luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi.

18.46 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan — monien vuosien laiminlyöntien jälkeen Metso-rahoja saatiin nyt lisätyksi paljon enemmän kuin mitä kai alun perin oli edes odotettavissa. Kysyn ministeriltä: Onko meillä hallinnossa nyt ministeriöissä riittävästi neuvotteluvoimaa, jotta nämä rahat voidaan käyttää mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti? Onko siis neuvottelijoita ja neuvotteluvoimaa, jolla tämä raha siirtyy käytäntöön ja sillä tavalla luonnonsuojelun hyväksi? Kaiken kaikkiaan olen huolissani kyllä vanhoista metsistä sillä tavalla, että nyt kun hakkuut lisääntyvät, niitä korvataan sitten näillä yksilajisilla puupelloilla, jotka eivät ole mitään metsiä, vaan ne ovat puupeltoja. Vanhojen metsien tilanne on todellakin Suomessa huolestuttava.

Toisena kysymyksenä kysyn: Voisiko ministeri hieman lohduttaa tässä vaelluskalojen ja virtavesien kysymyksessä? Onko siinä tulossa jotain merkittävää parannusta?

18.47 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille vielä hyvästä yhteistyöstä. Näitä asumisen haasteita itse asiassa teidän aikananne on ratkottu kyllä määrätietoisesti, kiitos siitä, eli meillä on löytynyt rakentamista ja uutta asuntotuotantoa. Itse asiassa edeltäjissänne aika kauaksi taidetaan saada mennä, että päästään vastaaviin lukuihin.

Mutta sitten meillä on kuitenkin samaan aikaan tiettyjä haasteita alueiden kanssa, missä asunnoilla ei ole käytännössä minkäänlaista arvoa ja missä on hyvin vaikea saada esimerkiksi lainoja putki-, viemäri- ja muiden remonttien tekemiseen. Tämä vaivaa nyt tällä hetkellä ei pelkästään aivan syrjäseutuja vaan kohtuullisen kokoisiakin kuntia ja kaupunkeja. Kysyisin oikeastaan ministeriltä: onko tätä problematiikkaa pohdittu, että meillä itse asias-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

sa asumisessa on hyvin erilaisia ongelmia? Toisaalla asuntotuotantoa on liian vähän, toisaalla vanhoja ei pystytä remontoimaan, ja niin poispäin.

18.49 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On myönteistä, että valtiovarainvaliokunta on lisännyt tiettä rahoja ympäristöministeriön pääluokkaan, mutta haluaisin kuitenkin muistuttaa siitä kokonaiskuvasta, että ympäristönsuojelun ja luonnon-suojelun rahat ovat edelleen huomattavasti alemmalla tasolla kuin tämän hallituksen aloittaessa. Esimerkiksi Metso-rahoissa ollaan yli 10 miljoonaa alempana kuin hallituksen aloittaessa ja ympäristönsuojelussa tämä ero on 20 miljoonaa ja Suomen ympäristökeskuk-sen tutkimusmäärärahoista on hallituksen aikana vähennetty neljännes. Myöskin jos tarkastellaan meidän ilmastotavoitteita, on hyvä asia sinänsä, että budjetissa on ilmasto- ja energiastrategian toimeenpanoon 48 miljoonaa, mutta tämä on hyvin pieni raha verrattuna sitten ympäristölle haitallisiin tukiin, joista vain yhtenä esimerkkinä turpeen verotuki, joka budjettikirjan mukaan on 134 miljoonaa eli melkein kolminkertainen ilmasto- ja energiastrategian toimeenpanoon varattuun verrattuna.

18.50 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asuntorakentaminen on tänä päivänä erittäin vilkasta ja taitaa olla ennätyksellisen suurta kaiken kaikkiaan tänä vuonna. Normeja on purettu. Paljon kiitoksia ministeri Tiilikaiselle siitä työstä, mitä olette tehnyt asuntotuotannon hyväksi. Päätöksentekoa on myöskin siirretty paljon kuntiin ja maakuntiin. Tosiasia on, että asuntorakentaminen ei ole erillinen osa tuotantoa, vaan siihen kokonaisuuteen kuuluu myöskin koko yhdyskuntarakenteen suunnittelu, liikenteen suunnittelu, puistot ynnä muut, ja se tulee ottaa myöskin huomioon.

MAL-sopimukset ovat hyvä asia, ja oikeastaan kysynkin ministeri Tiilikaiselta: voisiko vastaavanlaisia yhtenäistää vähän pienempiinkin kaupunkeihin, ei ainoastaan suuriin kaupunkeihin? Sitten asumisen kustannuksiin vaikuttavat rakentamisen kustannukset, ja koska nyt on käynnistetty myöskin maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus, niin kysyn: kuinka se etenee ensi vuonna?

18.51 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hyvä, että tuo Met-sähallituksen rahatilanne siltä osin, miten luonnonsuojelualueita kyetään kehittämään, tuli tässä esille. On todella pidettävä huoli siitä, että tätä velkaa, joka sinne on, kyetään kuromaan umpeen. Sosiaalidemokraatit esittävät vielä lisää 1 miljoonan tähän. Se on tietysti tarpeeseenkin nähden, tämäkin, vielä pieni.

Olen samalla tavalla huolissani tästä Metso-ohjelman rahoituksesta. On hyvä, että sinne se 10 miljoonaa laitettiin, mutta gäppiä on vielä. Sosiaalidemokraatit esittävät 10 miljoonaa lisää erityisesti juuri sen vuoksi, mitkä vaateet meidän metsiämme tällä hetkellä kohtaavat.

Sitten haluaisin kysyä näistä vaelluskaloista: minkälaista lainsäädäntöä esimerkiksi voimayhtiöitä velvoittamaan tullaan tekemään?

Entä sitten asuminen: miten tämä 40 vuoden korkotukimalli aiotaan tuoda eduskuntaan? [Puhemies koputtaa] Nythän siitä kuuluu, että se on vain kosmetiikkaa.

18.52 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä asumisen kalleus kaikkienensa on suuri ongelma. Eräs suurimpia ongelmia maamme työllisyyden suhteen on se, että kun ihmisen jossain täytyy asua, niin se asuminen siellä, missä on töitä, on niin tol-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

kuttoman kallista. Osin ne asumisen kalleuden ongelmat ilmenevät myös siellä, missä sinänsä talot ovat halvempia, eli kun on näitä kiinteitä kustannuksia — kiinteistövero, varainsiirtovero, sähkönsiirtohintoja sun muita asioita, mitkä siihen asumisen hintaan kumuloituvat — niin minkälaisia keinoja hallituksella olisi löytää jonkinlainen kokonaisvaltaisempi lähestymistapa tähän asumiskustannusten vyyhden purkamiseen ja niiden kustannusten keventämiseen? Totta kai on selvää, että nämä rakentamisen ja kaavoittamisen normit ovat yksi asia, mitä voidaan purkaa, mutta ne ratkaisevat vain hyvin hyvin pienen osan sitä ongelmaa, joka ihan jokapäiväisessä elämässä ihmisillä on.

18.53 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden puhtaan ja huoltovarmen energiajärjestelmän yksi tärkeä elementti on hajautus. Asukkaille, yhteisöille, maataloille ja yrityksille on tulevaisuudessa yhä enemmän roolia myös energiantuotannossa. Pientuotanto ei valitettavasti ole edennyt kovin vauhdikkaasti Suomessa. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: mitä byrokratianpurkamiselementtejä tai taloudellisia kannusteita hallitus suunnittelee energian pientuotannon vauhdittamiseksi mahdollisimman nopeasti?

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeriltä myös: Miten te ennakoitte Suomen nettopäästöjen kehittyvän ensi vuonna, kun talous nyt kasvaa ja voi olla, että talouden kasvun myötä myös päästöt sitten kasvavat, vai onnistutaanko Suomessa tekemään jo tämä talouskasvun ja päästöjen kasvun irtikytkentä? Ovatko ensi vuodelle suunnitellut päästöjen vähentämistoimenpiteet riittäviä, jotta päästökehitys olisi sellainen kuin sen täytyy Pariisin sopimuksen mukaisesti olla?

18.54 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Samaan aiheeseen kuin edustaja Sarkkinen minäkin palaan: tässä muutama viikko sitten käytiin Bonnissa ilmastokokous ja siellä mietittiin, kuka ottaa johtajuuden USA:n irrottautuessa ilmastopopimuksesta, ja EU mahdollisesti voisi olla tämä. Siellä ministeri Tiilikainen näyttikin hyvää johtajuutta ja neuvottelutaitoja Euroopan unionin joukoissa.

Olisin kysynyt tästä uusiutuvan energian uusia teknologioita edistävästä investointituesta, jolle on varattu ensi vuodelle 55 miljoonaa euroa. Minkälaisia investointeja tälle tuelle on odotettavissa? Nythän on joka tapauksessa Suomen teot hyvin huomioitu Germanwatch-tutkimuksessa. Tänä vuonna olimme sijalla 31, ja ensi vuonna me olemme sijalla 9. [Puhemies koputtaa] Hyvää nousua siis ennustettavissa.

18.55 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille hyvästä yhteistyöstä. Metso-rahoista tässä on jo kiitelty, ja haluan myös itse niistä kiittää. Edustaja Pertti Salolainen on varmasti ollut siinä osaltaan tekemässä vahvaa taustatyötä.

Yhden asian haluan tässä nostaa, joka on harvemmin näissä ympäristöasioissa noussut esiin, ja se on Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät ja sieltä nimenomaan tämä Heinosen mainitsema autiotupa-asia. Se on aivan fantastinen verkosto, mikä meillä on, 263 autiotupaa, ja nyt jaostossa Heinosen johdolla ja valiokunnassa saatiin vielä 100 000 korvauskattua lisää.

Autiotupiin liittyy kulttuuriarvoja, eräretkeilyn perintöä. Tietysti korjaamiseen liittyy turvallisuusasioita, paloturvallisuus, tämäntyypiset asiat pitää olla kunnossa. Tällä 100 000:n lisäpanostuksella tehdään aika paljon, koska se korjausvelka on noin 1 miljoonaa euroa, niin että tämä on semmoinen 10 prosentin lisäys siihen kokonaisuuteen.

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

18.57 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Kiitos hyvistä esittelyistä niin valiokuntien edustajille kuin ministerillekin.

Aivan ensimmäisenä haluan kiittää sekä valtiovarainvaliokuntaa että esittelyn tehneitä siitä, että avustuksiin järjestöille ja ympäristönhoitoon, siirtomäärärahaan, joka on yhteensä nyt peräti vajaat 2 miljoonaa euroa, saatiin valiokunnassa hieman yli 100 000 euroa lisää. Tämä on merkittävä rahasumma. Kansalaisjärjestöt ja ympäristönhoitotyötä tekevät tahot tekevät merkittävää työtä Suomessa, ja se korostuu entisestään nyt, kun tällä hallituskaudella lainsäädäntöä sekä ympäristönsuojelu- että maankäyttö- ja rakennuslain osalta on muutettu siihen suuntaan, että kansalaisilla itse asiassa on entistä merkittävämpi tehtävä tarkkailla sitä, mitä heidän elinympäristössään tapahtuu. Järjestöt ovat tässä myöskin avainasemassa.

Kiitos myöskin tästä jo edustaja Pauli Kiurun esiin nostamasta Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien [Puhemies koputtaa] merkittävästä määrärahasta. Minäkin autiotuoppien käyttäjänä kiitan todella, että näihin satsataan.

18.58 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnä parhaat kiitokset ministeri Tiilikaiselle sitkeästä työstä asioiden hoidossa. Voin sanoa, että hänen tehtävänsä eivät ole olleet kovin helppoja, kun katsoo tuota ministerin asialistaa, mitä hän on hoitanut tällä vaalikaudella, niin että kunnioittavat kiitokset siitä.

Lyhyesti pari kysymystä.

Toinen koskee tätä asuntorakentamista. Meillä on todettu semmoinen ilmiö, että kun vanhempiin taloihin uusitaan ilmastointi, niin käytännössä muutaman vuoden sisään se talo alkaa olla hometalo tai asumiskelvoton jostain kumman syystä. Onko näihin ympäristöministeriö satsannut tutkimusrahaa? Pitäisihän tällaiset talot tutkia, mikä on se perimmäinen syy, minkä tautta talo homehtuu. Eihän yllättäen sen vuosikymmeniä pelanneen talon, joka on ollut kunnollinen, sitten yhtäkkiä pitäisi olla asumiskelvoton.

Toinen asia: On hienoa, että kun näitä kansallispuistoja, luonnonpuistoja kehitetään, niille annetaan määrärahoja, mutta rohkenen kuitenkin esittää kotikunnastani tervetset. Ilo-mantsissa Petkeljärven kansallispuisto on oikein helmi helmien joukossa. Se oli muun muassa toisen maailmansodan aikaisia taistelupaikkoja, niin että se tie sinne on kelvottomassa kunnossa. [Puhemies koputtaa] Kunta on esittänyt monta kertaa siihen määrärahaa. Ikävä kyllä emme ole onnistuneet.

18.59 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiinnittää huomiota samaan asiaan, jonka edustaja Halmeenpää täällä nosti esiin, ja järjestöille myönnettyjen rahojen nousuun ja kiittää siitä valtiovarainvaliokuntaa mutta kiinnittää myös huomiota siihen, että tänä vuonna oli myönnetty 500 000 euroa Pidä Saaristo Siistinä ry:lle uuden huoltoaluksen hankintaan. Se tuli todella tarpeeseen Saaristomerelle. Nyt kuitenkin tämä käytetty alus on ilmeisesti siirretty Saimaalle, ja kuten tiedämme, alus on tullut hyvinkin pitkälle käyttöikänsä päähän. Koska tämä yhdistys tekee erittäin tärkeää työtä ainoana toimijana saaristossa ja myös sisävesillä yhdyskuntajätteen kierrätyksessä, kysyisinkin tässä yhteydessä: olisiko mahdollista, että ensi vuodelle katsottaisiin tilannetta ja arvioitaisiin, olisiko mahdollista tukea uuden aluksen hankintaa myös Saimaalla?

19.00 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ministeri Tiilikaiselle kiitos siitä työstä, minkä olette tehnyt Metsähallituksen asioitten

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

eteenpäin viemiseksi, eli luontopalvelupuolella ja matkailun edistämisessä on saatu todella paljon määrärahoja. Kiitos näistä.

Nyt sitten Metsähallitus-asioista. Olette laittaneet työn alle ja onkin saatu Ratialta selvitys näistä Lapin matkailuun liittyvistä ja yrittäjien yhteistyöhön liittyvistä asioista, ja siinä on yksi semmoinen tehtävä ollut, esitys, että pitäisi selvittää Metsähallituksen rooli matkailun kehittämisessä. Tätä työtä ei ole vielä aloitettu, eli koskahan tämä työ aloitetaan ja miten se pannaan liikkeelle? Tämä työ on äärettömän tärkeää, se on tärkeää sen takia, että Lapin matkailu on kehittynyt viime vuosina aivan älyttömästi. Se on todella kasvuala, ja esimerkiksi tänä vuonna ja alkuvuoden aikana Lapin matkailu on kehittynyt 27 prosenttia, siis todella huikeasti. Nyt Metsähallituksen pitäisi alkaa töihin, että saataisiin myöskin tiettyjä osa-alueita vietyä näistä yhä enemmän eteenpäin.

19.01 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aika todeta, että te, ministeri Tiilikainen, olette metsien mies. Olette tarmokkaasti puolustanut niin Euroopassa kuin maailmallakin sitä, että me saamme käyttää suomalaista kultaa elikkä puuta ja metsiä sen verran kuin se kertakaikkisesti on kestäväällä pohjalla, ja siitä työstä kiitos. Puurakentamisen ohjelmaan esitetään nyt 2 miljoonaa euroa, ja se on tervetullutta, koska puun jalostusarvon pitää olla se ykkönen, jota me viemme eteenpäin. Toivon, että ministereiden kesken myöskin kansainvälistä vientiä puurakentamisen ja osaamisen puolesta koordinoidaan, koska siellä näen isoa potentiaalia siihen, miten kansantaloutta pystytään kasvattamaan puurakentamisen ja puuosamisen viennillä.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen siihen, että Metsähallituksen luontopalvelut saa nyt lisärahoitusta, koska meillä olemassa olevien luonto- ja retkeilykohteiden parantaminen niin suomalaisten kuin matkailijoidenkin käyttöön on tärkeää tällä hetkellä.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä yksi vastauspuheenvuoropyyntö ennen ministeriä.

19.02 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Tiilikaista ja koko hallitusta siitä, että vaelluskalakantojen elvyttäminen on yksi hallituksen kärkihankkeista ja sille saadaan nyt lisärahoitusta. Valtion rahoituksella on vivutettu liikkeelle merkittäviä hankkeita eri puolilla Suomea. Yksi näistä hankkeista on Länsi-Uudellamaalla useiden kuntien alueelle aina Raaseporista Karkkilaan saakka yltävä Mustionjoen kalatiehanke. Tämän hankkeen tarkoituksena on parantaa lohikalojen elinympäristöjä ja kutupaikkoja ja etenkin rakennuttaa kalatiet niiden neljän Mustionjoen voimalaitoksen kohdalle, jotka nyt estävät kalojen nousua. Mustionjoella paikalliset toimijat ovat jo vuosien ajan, pitkään ponnistelleet kalateiden saamiseksi. Haluan nyt kiittää Tiilikaista siitä, että hankkeelle myönnetystä valtion rahoituksesta muodostui keskeinen vivutusväline, jonka avulla ja myötä hankkeeseen saatiin sitoutumaan sekä alueen kunnat ja kaupungit että voimayhtiöt ja muut yhteistyökumppanit. Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikainen, 5 minuuttia.

19.03 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Aloitan tuoreeltaan tästä vaelluskala-asiasta. Itse asiassa moni nosti sen esille. Edustaja Viljanen kertoi hyvin sen ajatuksen, mikä näillä kärkihankerahoilla on. Tällä vaalikaudella liki 8 miljoonaa käytetään juuri tällä tavalla vivuttamalla. Eli valtio panee rahaa, yri-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

tykset, kunnat liittyvät joukkoon, saadaan moninkertainen hyöty. Eli nimenomaan on joko tätä käytännön työtä vaelluskalojen eteen kalateitten, siirtolaitteitten tai kutupaikkojen kunnostusten osalta tai neuvotteluja on käynnissä myös siitä, että pieniä voimalaitoksia voitaisiin ostaa pois voimantuotannosta ja vapauttaa sillä tavalla jokea eteenpäin vaelluskalojen käyttöön.

Edustaja Heinonen kysyi vielä, onko pohdittu näitten väestötappioalueitten asuntotilannetta. Kyllä on. Itse asiassa asetin työryhmän, joka antoi myös ehdotuksia koskien nimenomaan näitä valtion tukemia vuokrataloyhtiöitä. Tietenkään yksityisiä asunto-osakeyhtiöitä ei paljon valtion toimin voida auttaa, mutta nämä vuokrataloyhtiöitä koskevat ehdotukset ovat hyvin vartenotettavia, ja niitä paraikaa käydään läpi, mitä niistä voitaisiin toteuttaa.

Edustaja Hassi, no, oikeastaan joudun nyt kommentoimaan tätä Syken tilannetta. On todellakin näin, että iso osa Syken määrärahoista on pienentynyt tämän vaalikauden aikana. Omista säästöpäätöksistäni mielelläni kannan vastuun, mutta nyt tuossa neljänneksen leikkauksessa itse asiassa on valtaosin kyse niistä jo edellisellä vaalikaudella edellisen hallituksen tekemistä päätöksistä, missä sektoritutkimuslaitoksilta raapaistiin tuntuva määrä rahaa pois ja siirrettiin sitten Akatemian uudelleen jaettavaksi. Valitettavasti ne vain oli jaksoitettu tälle vaalikaudelle. Mutta pitää paikkansa, että myös tämä hallitus on pari miljoonaa Syken toimintarahoista säästänyt.

Asuntorakentaminen: Edustaja Torniainen kiitteli MAL-sopimusten toimivuutta ja kysyi, voitaisiinko niitä saada myös pienemmille kaupunkiseuduille. Itse asiassa nyt on tällä kaudella jo nämä kasvusopimukset, jotka tietyllä tavalla palvelevat monienkin maakuntakeskusten kasvutavoitteita. Mutta toki tätä valtion ja kuntien, kaupunkien suhdetta ja yhteistyötä erityyppisillä seuduilla täytyy miettiä aina seutukaupunkeja myöten.

Edustaja Myller oli huolissaan tästä 40 vuoden korkotukimallista: jäävätkö uudistukset kosmeettisiksi. Tietysti jos valtio ylipäänsä tukee vuokra-asuntotuotantoa, ne tukimuodot ovat kohtuullisen rajalliset, kuten hyvin tiedätte. Nyt tuossa uudistuksessa pyritään tekemään niin, että yhtiöt eivät olisi parin—kolmenkymmenen vuoden päästä ongelmissa, kun pitäisi ruveta korjaamaan niitä kohteita, vaan saataisiin tämmöinen tasaisempi rahoitus jatkumaan.

Edustaja Mäkelä teki erittäin hyvän kysymyksen tästä kokonaiskuvasta. Itse asiassa huomionne on aivan oikea: vaikka kuinka rakentamisen normeja purettaisiin tai kustannustekijöitä alennettaisiin, niin jos markkinatilanne on sen kaltainen, että on kova pula vaikka asunnoista jossain, niin se hinta pyrkii karkaamaan. Siinä mielessä olen erittäin tyytyväinen, että myös monilla pienemmillä kaupunkiseuduilla tai seutukaupungeissa on löytynyt uutta työllisyyttä, teollisuus on investoinut, mikä ikään kuin avaa ja tasapainottaa myös alueellisesti näitä asuntomarkkinoita, niin että kaikki paine ei tule muutamiin kasvukeskuksiin.

Edustaja Sarkkinen kyseli näistä pienenergiatuotannon asioista. Itse asiassa kyllä sieltä tämmöinen byrokratia on purettu, mutta mitään tukijärjestelmiä ei ole erityisesti luvassa. Mutta esimerkiksi aurinkopaneelien asentaminen omaa tuotantoa varten on varsin houkuttelevaa, ja siinä suomalaiset ovat edenneet.

Ilmastoasioista totean oikeastaan sen verran, että mitä tulee uusiutuvan energian investointitukeen, mistä edustaja Kosonen kyseli, niin tähän saakka näillä energiatuilla ja kärkihankerahoilla on nimenomaan haluttu rahoittaa uutta biokaasua, aurinkosähkön tuotantoa,

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

sähköistä liikennettä, latausjärjestelmiä ja tämänkaltaisia asioita. Eli siellä, missä viedään uusiutuvaa energiaa eteenpäin, sen kaltaisiin kohteisiin tukea myös tulee.

Aivan kaikkeen en ehtinyt vastata, mutta toivottavasti kohta lisää. [Pertti Salolainen: Metson neuvotteluvoima!]

Puhemies Maria Lohela: Olkaa hyvä, voitte jatkaa ministeri, niin tulee kaikkiin kysymyksiin vastattua.

Sitten otan seuraavana tämän edustaja Multalan esiin ottaman asian. Todellakin oli tuiki tarpeellinen tuo uusi Pidä Saaristo Siistinä -alus, joka toimii — kohtuullisen edullinen vielä, täytyy sanoa. Niitä tarpeita on. Muistaakseni järjestöllä on neljä alusta, mitkä eri puolilla toimivat. Saimaan alus on varmasti seuraavana hankintavuorossa. Katsotaan sitten, milloin siihen valtion puolesta olisi määrärahoja osoittaa.

Edustaja Maijala kysyi Metsähallituksen roolista matkailun kehittämisessä. Se on hieno juttu, että meillä on Lapissa se matkailubuumi, mikä on. Oikeastaan juuri sitä palvelee se, että Metsähallituksen rooli on kahtalainen. Toisaalta on se, että kansallispuistoissa kukaan muu ei voi rakentaa niitä palveluvarustuksia kuin Metsähallitus, ja sen takia Metsähallitus tarvitsee lisää rahaa. Mutta toisaalta on sitten se, miten Metsähallitus voisi aktiivisemmin matkailuelinkeinon kasvua vielä tukea maankäyttöratkaisuilla, ja myös siinä on Metsähallituksen omistajaohjauslinjauksissa asetettu tämä näkymä, että täytyy toimia siten, että tämä yhteiskunnan kokonaisuus otetaan huomioon.

Puurakentaminen: se on kaikilla vienninedistämismatkoilla kyllä yksi asia, mikä muistissa pidetään.

Näistä rakentamisen ongelmista: Edustaja Hoskonen otti tämän korjausrakentamisen esille. Monta kertaahan tilanne on se, että ne rakenteelliset ongelmat, mitä on joskus vuosikymmeniä sitten tehty, pysyvät ikään kuin kapseloituina siellä seinissä ja siellä voi olla epäpuhtauksia, mutta sitten esimerkiksi liian voimakkaalla ilmanvaihdolla saadaankin sieltä rakenteista epäpuhtaudet ilmaan. Eli tämänkaltaisia ongelmia on ollut, ja sitä osaamista ja oppaita meillä kyllä periaatteessa on, ja toivottavasti niitä myös käytetään. Tässä Terveet tilat 2028 -ohjelmassa tietysti pyritään siihen, että kaikki se uusi, mitä rakennetaan, olisi sitten terveellistä.

Valitan, ihan kaikkiin ei nyt varmaan vastauksia tullut. [Pertti Salolainen: Onko riittävästi Metso-neuvottelijoita?]

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan nyt hetki tuon puhujalistan parissa.

19.11 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! On hienoa, että nyt valtiovarainministeri Orpon johdolla ensimmäistä kertaa talousarvioesitykseen sisältyy tarkastelu kestävän kehityksen huomioon ottamisesta. Vuoden 2019 talousarvioesityksen valmistelussa tämä toimintamalli tuleekin ottaa entistä laajemmin käyttöön. Ympäristöministeriön hallinnonalan budjettiesitys sisältää tärkeitä panostuksia ympäristönsuojeluun ja ilmastopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen. Hallitus on energia- ja ilmastostrategiassaan asettanut kunnianhimoiset tavoitteet päästövähennysten saavuttamisessa. Tarvitsemme kuitenkin vieläkin kunnianhimoisempia toimenpiteitä, jotta pääsemme sovittuihin tavoitteisiin.

Arvoisa puhemies! Sisäilmaongelmat ovat varsin yleinen haaste julkisissa rakennuksissa, kuten päiväkodeissa ja kouluissa. Sisäilmaongelma on vakava taloudellinen mutta en-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

nen kaikkea ihmisten terveyteen liittyvä ongelma. Sisäilmaongelmat kehittyvät usein pitkän aikavälin kuluessa, ja syyt ovat hyvin moninaisia, ja osa kytkeytyy puhtaasti ilmasto-olosuhteisiin. Onkin hienoa, että ensi vuodelle on varattu erillinen määräraha ympäristöterveyden tutkimuksen vahvistamiseen. Hallituksella on myös käynnissä Terveet tilat -toimintaohjelma, jonka toivotaan myös helpottavan tämän ongelman ratkaisua. Sisäilmaongelmista ei pitäisi joutua kenenkään kärsimään, mutta tarvitsemme myös tutkimustietoa tästä haitasta, koska tällä hetkellä useat tutkijat ovat syistä ja ratkaisuista keskenään eri mieltä. Uusimman tutkimustiedon perusteella voimme etsiä ratkaisuja paremmin tähän haastavaan ongelmaan.

Arvoisa puhemies! Ensi vuonna suunnataan 1,7 miljoonaa euroa Matkailu 4.0 -hankkeeseen, joka on yksi hallituksen kärkihankkeista. Suomella on useita kansallispuistoja, viimeisimmäksi tänä vuonna perustettu Hossan kansallispuisto. Kansallispuistojen merkitys aluetaloudelle on suuri. Alueen tunnettuus, vetovoima ja arvostus kasvavat. Parhaimmillaan kansallispuisto on vetovoimatekijä, joka tuo matkailijoita ympäri maailmaa ihastelemaan suomalaista luontoa. Pidän tärkeänä, että varaamme jatkossakin riittävät määrärahat kansallispuistojen palvelu- ja opasvarustukseen. Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin suunnattavaa määrärahaa on seurattava tulevaisuudessakin ja varmistettava, että kansallispuistoverkostolle varataan riittävät resurssit alueen ylläpitämiseksi. Metsähallituksen korjausvelkarahan osalta on tärkeää huolehtia myös aiemmin perustettujen kansallispuistojen reitistöjen kunnostamisesta ja rakentamisesta, yhtenä esimerkkinä Sipoonkorven kansallispuisto, jonka kehittäminen on edennyt melko hitaasti voimakkaasti kasvaneista kävijämääristä huolimatta.

Arvoisa puhemies! Suomi tavoittelee energia- ja ilmastostrategiassaan asemaa ensimmäisenä teollisuusmaana, joka kieltäisi kivihiielen käytön lailla. Lisäksi toimimme päämäärätietoisesti fossiilisen tuontiöljyn tuonnin puolittamiseksi. Liikenteen sähköistämisen avulla on myös erittäin tärkeä rooli, koska sillä pystytään vähentämään liikenteen päästöjä merkittävästi. Ensi vuoden talousarvioon on varattu 55 miljoonan euron energiatukivaltuus energia- ja ilmastostrategian toimeenpanoon. Tämän lisäksi uusiutuvan energian tuotantotutkeen on arvioitu käytettävän 314 miljoonaa euroa. Uusiutuvien energialähteiden osuuden kasvattaminen sähköntuotannossamme on välttämätöntä ilmastotavoitteidemme saavuttamiseksi. Pidänkin erityisen hyvänä uudistuksena uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tarjouskilpailuun perustuvaa preemiojärjestelmää. Teknologianeutraali tarjouskilpailu varmistaa järjestelmän toimivuuden. On hyvä, että tuki suuntautuu sellaisille hankkeille, jotka eivät ilman tukea toteutuisi.

Kiertotalous on myös yksi hallituksen kärkihankkeista. Ensi vuodelle kiertotalouden kärkihankkeelle ei olla esittämässä rahoitusta ympäristöministeriön hallinnonalalle, mistä olen hieman huolissani. Kuitenkin hallituksen ohjelman mukaisesti kärkihankkeen toteuttamista jatketaan ja käyttöön otetaan uusi kiertotalouden investointi- ja kehittämistuki, johon vaaditaan 2 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä asiana haluan ottaa esille turvetuotannon vaikutuksista kuuluneet huolet. Jyväskylän yliopistossa vuonna 2016 toteutettu tutkimus Saarijärven reitistä kertoo valitettavaa kieltä turvetuotannon vaikutuksista vesistöjen kuntoon. Veden tilan muutokset ovat vaikuttaneet muun muassa veden käyttöön pesuvetenä ja löylyvetenä. Myös uiminen on vähentynyt, ja peseytymistarve uinnin jälkeen sen sijaan lisääntynyt. Muutokset ovat vähentäneet myös viihtymistä mökeillä. Ympäristöministeriö on julkaissut tämän vuoden lokakuussa päivitetyn turvetuotannon tarkkailuohjeen. Tarkkailuohje on

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

yleisohje turvetuotannon tarkkailua, suunnittelua ja toteuttamista varten, ja se on tarkoitettu sekä valvonta- että ympäristölupaviranomaisten käyttöön. Olisin lopuksi kysynyt ministeriltä: mikä on tilanne tällä hetkellä turvetuotannon ympäristölupien valvonnassa, ja miten varmistetaan, että uudistettu tarkkailuohje on otettu käyttöön viranomaisten toiminnassa?

19.17 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Viime aikoina on keskusteltu julkisuudessa paljon mikromuoveista ja muovien aiheuttamista ympäristöhaitoista. Tilannehan on se, että meillä Suomen tieteellisessä tutkimuksessa ei ole vielä tarpeeksi tutkittu ja analysoitu näitä muovien vaikutuksia, ensinnäkin sitä, mitä vaikutuksia muoveilla on erilaisiin vesiekosysteemeihin, joihinkä nämä mikromuovit päätyvät, ja toisekseen sitten sitä, mitä terveydellisiä vaikutuksia muoveilla on ihmisille tai sitten eläimille. Nythän on itse asiassa Suomeenkin rantautunut kansainvälistä tutkimusta, jossa kerrotaan, että juomavedestäkin näitä mikromuovipitoisuuksia löytyy, ja tämä kehitys on tietenkin hyvin huolestuttavaa, kun ajatellaan, että meillä kuitenkin on onnistuttu ympäristönsuojelun avulla monia sellaisia ympäristöhaittoja torjumaan, mitä teollistunut yhteiskunta on tähän mennessä tuottanut, mutta sitten näyttää syntyvän kuitenkin uusia.

Mielestäni tässä on kaksi etenemistietä. Ensinnäkin jätehuolto ja jätevedenpuhdistus ovat keskeisiä, ja uskon, että näin kehittyneissä yhteiskunnissa kuin Suomi näiden kautta voidaan jossakin määrin tähän ongelmaan pureutua. Muoviahhan ei sieltä vedestä pois saa, kun se kerran sinne on joutunut, mutta toisekseen uskon, että biomuovit ja erilaiset varsinakin puu- ja sellupohjaisista raaka-aineista valmistetut muovin korvaavat tuotteet voisivat sitten sellaisissa yhteiskunnissa olla ratkaisu, jonkinasteinen ratkaisu siellä, missä jätehuolto ja muu yhdyskuntahuolto eivät ole niin kehittyneitä.

Olisinkin, kun ministeri on vielä läsnä, tiedustellut tätä, tarvittaisiinko meillä lisää tutkimusta liittyen näihin mikromuovien haittoihin ja onko tämä ongelma nyt sitten riittävällä tasolla tunnistettu siellä ministeriön päässä.

19.19 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt suuria ja pieniä tekoja energia- ja ilmastopoliittisella puolella koko tämän vaalikauden aikana. Aihe on myös suuresti agendalla, kun mietitään tulevia vuosia ja kansainvälisiä ratkaisuja.

Olen erityisen tyytyväinen siihen, että ilmasto- ja energiatalouksiin ovat lähteneet myöskin useat kunnat, kaupungit ja seutukunnat. Nämä kaupunkien ja alueiden ilmastotyöt jatkuvat, mutta ennen kaikkea toivon, että tämä Hinku-hanke, hiilineutraali yhteiskunta ja kunnat, jatkaa alueella työtä, koska ainakin oman kuntani, Oulun naapurikunta Ii, on piste todellakin i:n päälle tehnyt työtä sen puolesta, että alueiden asukkaat ovat itse ideoineet sitä, mitä voisivat tehdä vähentääkseen hiilijalanjälkeään, ja tulokset puhuvat puolestaan. Kunta on satsannut vähäpäästöisiin ajoneuvoihin ja myöskin vähäpäästöiseen energiankäyttöön, mutta kuntalaiset ovat tehneet oman osuutensa, ja me tulemme vielä kuulemaan hyviä esimerkkejä Iin kunnan energiaratkaisuista.

Hallitus jatkaa ilmastomuutoksen vastaista työtä merkittävillä lisätoimilla, ja ilmastoon ja energiaan liittyvä lisäpaketti nousee summaltaan 48 miljoonaan euroon, ja sillä tuetaan energia- ja ilmastostrategian lähtökohtia.

Erityisen iso tavoite on asetettu liikenteen päästöjen vähentämiselle. Tavoite on tiukka, mutta sen eteen tehdään nyt konkreettisia töitä. Sähköisiä latausasemia ja biokaasua tarjoavien tankkausasemien rakentamista vauhditetaan. Taloyhtiöiden sähköautojen latauspi-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

teiden rakentamista vauhditetaan. Autokannan uudistumista sähkö- ja kaasuautojen hankintatuella mahdollistetaan ensi vuonna myöskin omilla tukirahoilla. Vanhojen autojen romutuspalkkiota jatketaan. Se romutuspalkkion summa on noin 8 miljoonaa euroa, ja sillä pyritään siis lisäämään liikenteessä olevien vanhojen autojen poistumista sitten tuolta liikenteestä. Joukkoliikennejärjestelmien digitalisoinnissa ja liikenteen uusien palveluiden mahdollistamisessa on tehty töitä niin lainsäädännön kuin rahoituksenkin puolesta. On selvää, että meidän pitäisi tulevaisuudessa myöskin tankata bioa sinne tankkeihin entistä enemmän. Siksi polttoaineiden sekoitevelvoite on myöskin kunnianhimoinen, ja sen suhteen Suomi tekee lujasti töitä, että olemme kärkimaa myöskin tässä sekoitevelvoitteen toteuttamisessa.

Sitten tietysti liikenteen uudet polttoaineet ja niiden käyttö myöskin raskaan kaluston puolella ovat yksi asia, jota pitää vauhdittaa ensi vuonna. Sinne ei juurikaan tukieuroja ole vielä tullut, mutta on selvää, että esimerkiksi joukkoliikenne voisi hyvinkin kulkea biokaasulla tai sähköllä tulevaisuudessa. Näitä biobusseja, biokaasuautoja, on siellä täällä Suomessa, Vaasassa olen huomannut ja myöskin täällä Helsingissä, mutta tästä pitäisi isompi harppaus mennä eteenpäin.

Yleensäkin voi nyt liikenteeseen ja liikkumiseen sanoa, että liikkumisesta ei tulisi sinänsä rangaista, tekee sen millä tavalla tahansa, joko joukkoliikenteellä tai vaikka sillä henkilöautolla, mutta se on tehtävä vähäpäästöisemmäksi tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Otan esille vielä vaelluskalakärkihankkeelle myönnettävien eurojen määrän ja sen kiitollisuuden siitä, että hankekohteita — kalateitä, kalojen ylisiirtolaitteita, ohitusuomia ja elinympäristöhankkeita — on laajalti koko Suomen käytössä. Omalla alueellani Iijoen ja Kemi-Ounasjoen ja Oulujoen on pystytty tekemään vaelluskalakan- tojen elvytyshankkeita yhteistyössä vesivoimayhtiön, kuntien, maakuntaliiton ja kalastus- organisaatioiden kanssa, ja näistä toivottavasti niitä tuloksia tulemme lähivuosina näkemään.

19.24 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Puhun tässä osiossa vain energiasta enimmäkseen. Se on iso asia, ja vielä isompi asia on tietysti se, mihin suuntaan ja millä aikataululla tavoittelemme puhdasta energiantuotantoa, energiajärjestelmän uudistamista ja fossiilitalouden alasajoa.

Sitten näihin pienempiin palasiin, ensimmäisenä vähän energiatuesta.

Biokaasuinvestoinnit eivät ole aivan toivotulla tavalla vielä Suomessa kasvaneet. Meillä on hyödyntämätöntä biokaasuenergiapotentiaalia arvioitten mukaan noin 9 terawattitun- nin verran. Maatalouden, teollisuuden ja yhdyskuntien eloperäisissä sivutuotteissa ja jät- teissä on energiaa, joka kannattaisi tehokkaammin ottaa kiertotalouden piiriin. Samalla oli- si mahdollista tukea kannattavuuden kanssa kamppailevia maatiloja uudistamaan ja laajen- tamaan elinkeinorakennettaan ja luomaan tällä tavalla myös työtä.

Hallitusohjelmassa ja budjettikirjassa on esitetty toimia biotalouden kehittämiseksi, toistaiseksi kuitenkin sanoisinko, hieman yksipuolisesti. Ne ovat pääasiassa metsien hyö- dyntämiseen tähtäviä kirjauksia. Biokaasu on turhan vähällä huomiolla tässäkin mieles- sä. Vihreät ovat esittäneet, että energiatukimomentille lisättäisiin 25 miljoonaa euroa bio- kaasuinvestointeihin ja että tämä tukimuoto olisi käytössä seuraavien kolmen vuoden ajan. Näin päästäisiin vauhtiin ja tuotettaisiin uusiutuvaa energiaa ja edistettäisiin samalla ravin- teiden kierrätystä ja luotaisiin työpaikkoja.

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

Tarvitaan myös lisää puhtailla käyttövoimilla kulkevia ajoneuvoja. Se edellyttää bio-kaasun liikennekäyttöä sekä myös sähköisen liikenteen infran edistämistä. Latausverkkoa on kehitettävä voimakkaasti. Myös kunnille tulee tarjota tukea ja neuvontaa sähköautoinfrastruktuurin kehittämisestä. Mallia voi hakea vaikkapa Pohjois-Pohjanmaan listä. Olemmekin ehdottaneet 3 miljoonaa euroa, eli puolet enemmän kuin hallitus, sähköautojen latausverkon parantamiseen. Markkinaehtoisen latausverkon ohella on aivan välttämätöntä, että tätä vauhditetaan myös julkisin varoin.

Arvoisa puhemies! Aurinkovoimalla on runsaasti kasvunvaraa, ja alalla on valtavat vientimarkkinat. On arvioitu, että lähes viidennes myös Suomen omasta sähkön kulutuksesta voitaisiin tuottaa kattojen aurinkopaneeleilla. Näin arvioi työ- ja elinkeinoministeriö. Aurinkosähkön pientuotannon yleistyminen antaa hyvän pohjan innovaatioille, joilla myös edistetään tulevaisuuden energiamurroksessa tarvittavia kysyntäjoustoja ja älykästä sähköverkon kehittymistä. Paneeleita on asennettu tähän mennessä erityisesti omakotitalojen katoille, mutta meidän pitää saada myös muu kattopinta-ala kattavammin käyttöön, ja esimerkiksi asunto-osakeyhtiöitä pitäisi tukea ja kannustaa aurinkovoiman hankkimiseksi, ja sanoisin, että vahvemmin kuin hallitus on tähän mennessä tehnyt. Olemme esittäneet, että omakotiasujien kotitalousvähennystä vastaavan suuruinen investointituki tulisi myöntää asunto-osakeyhtiöiden aurinkovoimainvestointeihin ja että siis energiatukimomentille näin lisättäisiin 15 miljoonaa euroa, ja tämäkin seuraavan kolmen vuoden ajan tähän taroitukseen.

Arvoisa puhemies! Merkittävä asia budjetin energialinjauksissa koskee päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotukea. Me olemme esittäneet ja perustelleet esityksemme, että tekisimme 27 miljoonan euron säästön tästä tehottomaksi arvioidusta päästökauppakompensaatista ja lisäksi 230 miljoonan euron säästön lakkauttamalla kokonaan teollisuuden energiaveron palautukset.

Ilmastopäästöjen kannalta ei ole kyllä mitään järkeä siinä, ettei hallitus ole saanut aikaiseksi puuttua päästökauppabisneksien tukimiljoonapottiin. Siinä hyvitetään haittaa, jonka olemassaoloa ei ole todistettu. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen raportissa todetaan, että empiirisissä tutkimuksissa hiilivuotoa, siis teollisen tuotannon siirtymistä korkeammat päästöt salliviin maihin, ei Suomessa ole havaittu. Päästökauppakompensaatio kohdistuu aloille, jotka saavat jo ennestään runsaasti tukea alennetun sähköverokannan ja energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautusten kautta.

VATT on katsonut, että nyt esitetty teollisuuden tukien lisääminen ei edes edistä kansantalouden kasvua eikä yritystoiminnan tehokkuutta. Päästökauppadirektiivin ja Euroopan neuvoston linjauksen mukaan vähintään puolet tuon päästöhuutokaupan tuloista tulisi osoittaa ilmastotekoihin. Aiemmin näin tehtiinkin ja rahoitettiin muun muassa kehitysmaiden ilmastotoimia. Nyt hallitus valitettavasti ohjaa rahat lisätueksi raskaalle teollisuudelle sen sijaan, että ne käytettäisiin Pariisin sopimusta edistäviin toimiin, kuten puhtaan energian tutkimukseen tai kehitysmenoihin, ja sitä kautta tätä on vaikea ymmärtää.

Arvoisa puhemies! Vihreiden viesti hallitukselle energian osalta budjetissa huomioitavaksi on edelleen: päästöt alas, hiilinelut ylös ja uutta puhdasta energiaa liikkeelle.

19.30 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Aina ajoittain tulee sellaisia tilanteita, että voi vilpittömästi ja hyvällä mielellä kehua, että hallituksen ja opposition yhteistyö voi toimia silloin kun sitä ohjaa yhteinen pyrkimys ja keskinäinen kunnioitus. Haluan tässä kohtaa nyt erityisesti nostaa sivun 95 kohdasta 55, Avustukset korjaustoimin-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

taan -osiosta, esille keskustelun, jota aika tasan tarkkaan vuosi sitten käynnistimme ministeri Tiilikaisen kanssa ja jaoston puheenjohtaja Heinosen kanssa, ja kohteena oli silloin se, kuinka voisimme tätä korjausrahaa, joka on muun muassa vanhojen hissien tai ylipäättänsä hissittömien talojen hissiavustuksiin, kohdentaa myös sellaisiin taloihin, joissa on vanha hissi mutta se ei ole esteetön.

Kävimme tästä keskustelua hyvässä hengessä ja pohdimme, miten tämä asia voisi nähdä päivänvalon, ja nyt se on täällä valiokunnan mietinnössä todettu näin: "Määräraha on edelleen niukka, mutta valiokunta pitää siitä huolimatta tarpeellisena, että avustuksia maksetaan tapauskohtaisesti myös olemassa olevien hissien esteettömyyden parantamiseen." Tämä pieni lause ja sitä seuraava lause "valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa uusien hissien rakentamiseen ja jo olemassa olevien hissien korjaamiseen esteettömäksi" ovat todella tervetulleet. Meillä on paljon 60-luvulla rakennettuja taloja, joissa hissit ovat erittäin kapeita mutta hissikuilut ovat suuria, ja näihin hissikuiluihin on helppo vaihtaa uusi hissi, johon sitten pääsee rollaattorilla ja pyörätuolilla, ja tällä tavalla merkittävästi edesautetaan sitä, että iäkkäät ihmiset voivat asua kotona pitempään, mikä on myös tämä suuntaus terveydenhuollossa, että palvellaan vanhuksia kotona niin pitkään kuin mahdollista. Tämä pieni korjaus täällä tuo nyt paljon iloa moneen taloyhtiöön. Lämmin kiitos siitä, ja kiitos myös edustaja Heinoselle — joka nyt ei ole täällä — joka heti oivalsi tämän asian ja sanoi täällä keskustelussa, että tämä asia täytyy ehdottomasti hoitaa. Tämä kielii vain siitä, että yhteistyö on mahdollista.

Sitten täällä mietinnön osan alussa oli kohta "Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon", ja täällä kuvataan hyvin tätä ministeriön ja järjestöjen välistä yhteistyötä, ja jotenkin toivoisin, että kaikissa muissa ministeriöissä nähtäisiin tämä kansalaisjärjestöjen mahdollisuus toimia merkittävänä jatkeena niille hyvälle töille, joita ministeriönkin tavoitteissa on. Täällä todetaan: "Valiokunta pitää momentilta myönnettäviä avustuksia tarpeellisina. Varsin pienellä avustuksella on voitu tehokkaasti tukea kansalaisyhteiskunnan toimijoita ympäristötietoisuuden lisäämiseksi" ja niin edelleen ja niin edelleen. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon alalla kansalaisjärjestöt pystyvät tuottamaan varsin pienellä tuella varsin mittavia tuloksia ja täydentämään sitä työtä. Esimerkiksi nyt kun tässä mainitaan saaristot ja monet tämmöiset alueet, joissa ihmiset ovat toimeliaita ja haluavat pitää alueensa kunnossa, niin hyvin pienellä avustuksella se on mahdollista.

Sitten vielä viimeisenä tämä Itämeren vesiensuojelun edistäminen, johon tulee nyt rahaa myös. Pidän sitä erittäin tärkeänä. Itämeri on meille yhteinen asia, ja kaikkien pitäisi kantaa siitä huolta. Arvoisa puhemies, totean, että tämä oli yksi parhaita osioita lukea tässä talousarvioesityksessä.

19.34 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä asia, että hallitus on nyt lanseerannut Terveiden tilojen vuosikymmen -hankkeen. Erilaiset sisäilmaongelmat ovat aivan käsittämättömän suuri terveydellinen ja taloudellinen ongelma maassamme. Kannustan hankeryhmän puheenjohtajaa, ministeri Tiilikaista Terveet tilat 2028 -ohjelman valmistelussa ja etenkin sen toimeenpanossa. Vaikka itse ohjelman toimeenpanossa kestää vielä aikaa, sille asetetut askelmerkit kuulostavat varsin lupaavilta. Jatkossa ongelmien ilmetessä keskeistä on nopeus — nopeus siinä, että rakennusten viat ja vahingot korjataan heti, nopeus siinä, että mahdollisesti altistuneille taataan pääsy hoitoon heti, ja mikä meitä täällä etenkin koskee, nopeus siinä, että tarvittavat lakimuutokset tehdään viipymättä. Ohjelman tavoitteet ovat kohdallaan: vuoteen 2028 mennessä oppilaitokset ja päiväko-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

dit ovat terveellisiä ja turvallisia käyttää, rakennusten ylläpito on ennakoivaa, ongelmat tunnistetaan ja niihin tartutaan heti ja sisäilmasta kärsivät saavat nopeasti apua, kun hoitopolut ja sosiaaliturva ovat kunnossa.

Näitä sisäilmaongelmia on varmaan meidän jokaisen kunnassa. Tiedämme niiden monimuotoisuuden ja myös niihin sisältyvän tunnelatauksen ja avoimen tiedottamisen merkityksen. Omalla kohdallani viimeisin valitettava esimerkki näistä ongelmista on eiliseltsä, Vihdistä Jokikunnan koululta, ja toivon vain paikallisille virkamiehille, luottamushenkilöille ja kollegoille onnea ja menestystä ja avoimuutta asioiden hoitamisessa.

Arvoisa puhemies! Nämä askelmerkit ovat hyvät tiellä kohti turvallista, terveellistä sisäilmaa. Toivotan ministerille tarmoa tämän tien käynnissä.

19.36 Juha Pylväs kesk: Arvoisa puhemies! Asumisen ja rakentamisen laatuun pitää jatkossa kiinnittää edelleen entistä enemmän huomiota. Budjetissa puurakentamiseen esitetään nyt 2 miljoonaa euroa. Puurakentamisen ohella kiinnitetään huomiota asumisen uusiin muotoihin. Teollisen puurakentamisen ratkaisut edistävät korkealaatuista rakentamista ja rakennustekniikkaa. Puurakentaminen takaa hyvän sisäilman ja puhtaat rakennukset, kun se toteutetaan kunnolla. Meillä on tästä hyviä esimerkkejä, mutta myös huonoja. Ylipäänsä rakentamisen laatu pitää varmistaa rakennusaineesta huolimatta, jotta emme tulevaisuudessa ole yhtä pahojen sisäilmaongelmien edessä kuin tällä hetkellä.

Arvoisa puhemies! Kotipaikkakunnallani Ylivieskassa painimme julkisten rakennusten sisäilmaongelmien parissa. Usea koulu on käyttökiellossa vain muutama vuosi remontoimisen jälkeen. Kuntatalous on näiden vuoksi vaikeassa tilanteessa. Siksi onkin erittäin hyvä, että hallitus on käynnistänyt Terveiden tilojen vuosikymmen -toimenpideohjelman suunnittelun. Lähivuosina puhtaat työ- ja opiskelutilat ovat todella tärkeitä. Niitä tarvitsevat sekä ihmiset että kuntatalous.

19.38 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Suomi on sitoutunut luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseen vuoteen 2020. Tämä vuosi tulee todella nopeasti. Siihen on vain pari vuotta aikaa. Täällä on todettu nyt useassakin puheenvuorossa — ja se on tietysti luettavissa myös tuosta budjettikirjasta — että luonnonsuojelualueiden hankintaan on lisätty tuo 10 miljoonaa euroa, mikä on luonnollisesti erinomaisen hyvä asia. Mutta niin kuin täällä on myöskin huomautettu, edelleen ollaan jäljessä siitä, mitä viime hallitus päätti ja mistä tämä hallitus aloitti, ja tästäkin syystä sosiaalidemokraatit esittävät, että luonnonsuojelualueiden hankintaan lisätään tuo 10 miljoonaa vielä lisää. Tämä on erittäin tärkeä jo siitäkin syystä, minkälaisia paineita kohdistuu meidän metsiimme ja niihin toiveisiin, joita meillä esimerkiksi biotalouden kehittämiseksi Suomessa on.

Myöskin vaelluskalojen suojelun osalta voi sanoa kiitoksia hallitukselle. Tämä tärkeä asia on vihdoinkin ymmärretty. Mutta ehkä siitä syystä, että tämä on todella niin tärkeä asia, on sitten tapahtunut niin, että rahat ovat aika lailla loppu eikä läheskään kaikkia hankkeita ole saatu aloitettua satokka vietyä loppuun. Sen takia pitää miettiä myöskin sitä, että pelkästään rahalla tätä asiaa ei hoideta, vaan tarvitaan myös lainsäädäntöä: millä tavalla esimerkiksi vesivoimayhtiöt velvoitetaan mukaan tähän vaelluskalakysymykseen. Ja vesilain uudistuksessa, kun se tulee eteen, on ihan uudella tavalla otettava vesivoimayhtiöt mukaan.

Myös Metsähallituksen luontopalvelut ovat olleet meillä monella tavalla täällä esillä. Onkin tärkeää, että meidän luonnonpuistot ovat entistä paremmin kansalaisten saavutettavissa, niin että ihmiset voivat siellä virkistyä mutta ne ovat myöskin turisteille sellaisessa

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

kunnossa, että siellä voi useammankin päivän viipyä. Me tiedämme jo tällä hetkellä, että yksi Suomen kaikkein kiinnostavimmista asioista on luonto ja pääosa tänne tulevista tulee nimenomaan luonnon vuoksi. Sen takia siihen korjausvelkaan, joka on laskettu luonnon-suojelualueiden osalta yli 40 miljoonaksi ja sitten rakennusperinteen osalta yli 70 miljoonaksi, on todellakin tehtävä suunnitelma, jolla se kurotaan umpeen.

Ympäristöjärjestöt ovat saaneet lisää tehtäviä. Erityisesti kun hallituksen toimin on heikennetty kansalaisten valitusoikeutta ja sysätty sitä järjestöille, tämän tulisi näkyä myös sitten järjestöjen resursseissa. Sosiaalidemokraatit esittävät 200 000:ta lisää.

Asuntopolitiikasta on sanottava se, että asuntoja on todellakin rakennettu, myöskin näitä kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja, mutta on kyllä samalla alleviivattava sitä tarvetta, joka tällä hetkellä on tämän pitkän korkotuen korjaamiseen ja siihen, että asuminen ja liikenne MAL-sopimusten kautta sidotaan entistä tiukemmin siihen, että tätä asuntorakentamista tapahtuu siellä hyvien liikenneyhteyksien päässä. En malta olla sanomatta vielä sitä, että hallituksella on vireillä tämä pitkän korkotuen korjaaminen. Se on todellakin tehtävä sellaiseksi, että nämä tarjontatuet asumisessa saadaan hilattua sellaiselle tasolle, että sillä on aito merkitys asumisen hinnalle. Tällä hetkellähän käytännössä sitä tukea ei juurikaan ole. Jos sitä on, niin se tulee kuntien kautta edullisemmilla tonteilla. Mutta kyllä sitä tukea tarvitaan erityisesti sinne korkotukeen laskemalla 1 prosenttiin, investointitukiin ja siihen, että myös korjauksiin voidaan varautua. Näiden elementtien pitää olla mukana.

Puhemies Maria Lohela: Ja tähän väliin ministeri Tiilikaisen puheenvuoro, enintään 5 minuuttia.

19.43 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitoksia edustajille hyvistä kommentteista, huomioista ja poiminnoista. Ajattelin tähän loppuun ottaa esille vain pari asiaa.

Edustaja Honkonen otti esille tämän mikromuovikysymyksen ja merien muoviroskautumisen. Se on todellakin kasvava ongelma, mihin on havahduttu niin meillä Suomessa ja Itämeren ympärillä kuin tietysti maailmanlaajuisesti, erityisesti. Siinä tarvitaan monia toimia. Tarvitaan sitä, että jätehuolto toimii, että muoviroskaa enempää kuin muutakaan roskaa ei päädy ympäristöön ja sitä myötä meriin, mutta myös sitä, että vähennämme muovin käyttöä siellä, missä se ei ole tarpeen, alkaen nyt vaikka kosmetiikasta. Meillä on myös mahdollisuus vähentää tiettyjen keinokuitujen käyttöä vaatetuksessa ja näin päin pois. Eli tämä on todella monisyinen ongelma, missä muoveista täytyy yrittää päästä eroon. Tällä hetkellähän muovien tuotanto ja kulutus maailmassa kasvavat aika räjähdysmäistä vauhtia. Se jos mikä on osa sitä fossiilitaloutta, mistä täällä irti kaivattiin.

Sitten keskitynkään tähän päästöasiaan, mihin moni tavalla tai toisella viittasi. Oli surullista luettavaa tilasto vuodelta 2016, jonka mukaan Suomen hiilidioksidipäästöt ovat kasvaneet. Sitten kun lähdetään katsomaan, mistä se kasvu tulee, niin siinä on kaksi tärkeätä komponenttia. Toinen on se, että meillä kivihiilen käyttö lämmöntuotannossa on lisääntynyt. Hallitus on kertonut, että tuo lysti loppuu eli kivihiilen käyttö lopetetaan vuoteen 2030 mennessä, ja sitä koskevaa lainsäädäntöä valmistellaan. Suomi on esimerkiksi Kanadan ja UK:n ohella ollut luomassa tällaista kansainvälistä koalitiota Irti hiilestä, missä siirrytään hiilettömään energiantuotantoon. Näyttää siltä, että tuo on todella tarpeen, koska muuten hiilen käyttö on vain kasvamaan päin.

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

Toinen asia, mistä tuo päästöjen kasvu vuonna 2016 johtui, oli se, että liikennepolttonesteissä uusiutuvan komponentin osuus pieneni. Meillähän on asteittain ylöspäin menevä uusiutuvan komponentin sekoitevelvoite, mutta tuottajat ovat kyllä käyttäneet sitä uusiutuvaa komponenttia välillä enemmänkin, riippuen markkinatilanteesta, eli on siis menty jo yli tuon lain asettaman tavoitteen. Sitten taas 2016 tultiin alaspäin, jolloin liikenteen päästöt tämän sekoiteasteen pienenemisen takia kasvoivat. Tämä korostaa sitä, minkä edustaja Vehkaperä otti esille, että kun liikenteen päästöjä on ajettava ripeää tahtia alas, niin siellä tarvitaan kaikki keinot. Haluamme potkia liikkeelle sähköistä liikennettä kehittämällä niin latausverkkoja kuin sähköautojen hankintaa. Haluamme edistää kaasun käyttöä liikenteessä, ja itse asiassa näitä biokaasuhankkeita on nyt tuettu viime vuosien aikana aika rajusti — moni niistä on tosin vasta rakenteilla — ja ensi vuonna varmasti tuetaan lisää. Mutta ne nopeat päästövähennykset tapahtuvat niin, että se olemassa oleva autokanta saa tankkeihinsa pienemmillä päästöillä varustettua polttoainetta, eli uusiutuvaa komponenttia sekoittamalla.

Viime yönä saavutimme ympäristöneuvostossa sovun uusiutuvan energian direktiivistä. Tuo sopu liikenteen uusiutuvien polttonesteitten kohdalla on hyvä. Se takaa sen raaka-ainepohjan jatkuvuuden, jota tälläkin hetkellä pystytään käyttämään uusiutuvien polttonesteitten tuotannossa, ja se varmistaa sen, että EU-tasolla tulee myös sitova tavoite näille edistyneille liikennepolttonesteille, joita Suomessa nimenomaan käytetään ja tuotetaan. Tämä antaa nyt sitä kaivattua investointivarmuutta, ja Suomessakin etenemme nyt ripeästi tuon sekoitevelvoitelainsäädännön saamiseksi ensi vuonna. Siellä on työryhmävaihe käynnissä, kohta alkaa lakivalmistelu, ja nyt nämä EU-tason päätökset antavat sille hyvää pohjaa.

Hiilestä eroon, päästötöntä liikennettä — sitä tämä hallitus tekee, ja biokaasua edistämme. Olemme sitoutuneet Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteitten toimeenpanoon ja hiilineutraaliuteen vuonna 2045.

19.48 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tästä asumisesta ja sen kalleudesta hieman jatkaakseni ongelma sen asunnon ostamisen tai rakentamisen kalleuden ohella on myöskin sen asunnon vaihtamisen kalleus, eli tarvittaisiin toimenpiteitä siihen, että muuttaminen sen työn perässä olisi taloudellisesti mahdollisempaa ja kannattavampaa. Tähän on perussuomalaisien vaihtoehtobudjetissa esityksenä muun muassa muuttoavustus. Mutta siinä tapauksessa, kun ei pystytä muuttamaan tai ei haluta muuttaa pysyvästi ja ei muutenkaan asuta juuri siinä työpaikan vieressä, koska sekään ei ole aina mahdollista, tulevat keskusteluun myös liikkumisen hinta ja ympäristöpolitiikan vaikutus siinä, mistä ministeri tuossa äskeisessä puheenvuorossa hieman puhuikin. Eli kun puhutaan hiilineutraaliudesta, niin sen pitäisi tarkoittaa kustannusneutraaliutta myös kuluttajan ja työssäkävijän kannalta, eli eihän siinä mitään pahaa ole, jos ympäristöystävällinen pystyy olemaan ilman että se maksaa lisää, mutta kyllä se liikenne tälläkin hetkellä on niin voimakkaasti kuristettu, että ei sitä ole enää paljon varaa kiristää. Tämä on tietysti enemmistöltään liikenneministeriön asia, niillä päätöksillä liikenteen hintaan vaikutetaan, mutta tässäkin on kysymys kokonaisuudesta, ja minun viestini on se, että ympäristövaatimuksilla ei pidä enää missään tapauksessa aiheuttaa lisää kustannuksia liikkumiselle, joka ennestäänkin Suomessa, pitkien etäisyyksien maassa, on kohtuuttoman kallista.

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

19.50 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Ikävä, että ministeri Tiilikainen juuri on poistumassa, koska hän vetää tätä oikein tervetullutta pääministerin aloitteesta käynnistettyä Terveiden tilojen vuosikymmen -ohjelmaa. Haluaisin nostaa ympäristövaliokunnan budjettilausunnosta sen asian, että ympäristövaliokunta yksimielisesti oli sitä mieltä, että tarvittaisiin ympäristöterveyden klinikka, joka olisi tällainen asiantuntijakeskus sisäilmasta sairastuneiden potilaiden diagnoosissa, hoidossa ja hoitomenetelmien kehittämisessä, ja aluksi perustettava ensimmäinen klinikka voisi sitten netin kautta konsultoida muutakin maata. Ympäristövaliokunta yksimielisesti esitti tähän Turun yliopistolle puolta miljoonaa euroa, jota valitettavasti valtiovarainvaliokunta nyt rahana ei ehdottanut, sen sijaan tekstilä kyllä totesi tämän asian tärkeyden.

Haluaisin nyt tuoda esille sen, että Ruotsissa kaikissa lääketieteellisissä tiedekunnissa on ympäristölääketeen professuurit ja tällaisia ympäristölääketeen poliklinikoita, jotka ovat erikoistuneet myös sisäilmasta sairastuneiden hoitamiseen, on ainakin neljä. Myös Tanskassa on tällaisia klinikoita. Toivon, että tavalla tai toisella tässä asiassa Suomessa päästään eteenpäin. On mielestäni tosi ikävää, kun sisäilmasta sairastuneilta tulee sellaista viestiä, että heidän tilanteensa on viime aikoina vain huonontunut, että esimerkiksi noin vuosi sitten hyväksytyjen uusien Käypä hoito -suositusten jälkeen on entistä vaikeampaa saada, työperäisestä sairauseläkkeestä puhumattakaan, edes sairauslomaa tai sitten siirtoa toiseen työpisteeseen, jossa ei altistuisi terveyshaitalle.

Mutta nyt, arvoisa puhemies, joitakin muita ympäristöministeriön hallinnonalan asioita.

Totesin jo, että vaikka Metso-rahoja ollaan nyt lisäämässä nykyisestä tasosta, edelleen ensi vuonna tullaan olemaan 10 miljoonaa alle sen tason, missä oltiin, kun hallitus aloitti. Luonnonsuojelurahoissa kaiken kaikkiaan tullaan olemaan 26 miljoonaa alle sen tason, joka oli silloin, kun hallitus aloitti.

Yksi sellainen luonnonsuojeluasia, josta tässä keskustelussa ei olla vielä puhuttu, ovat suot. Edellinen hallitushan sen jälkeen, kun vihreät lähtivät hallituksesta, kavensi draamattisesti soidensuojeluohjelmaa, poisti siitä yksityisessä omistuksessa olevat suot, ja nyt hiltajattain ensimmäiseen valtakunnallisesti arvokkaaksi arvioituun suohon, Urjalan ja Humpilan rajalla olevaan Kaitasuohon, on saatu turpeennostolupa. Se on esimerkki siitä, miten edellisen hallituksen loppukaudella tehty luonnonsuojelulle vahingollinen toimi, jota tämä hallitus on jatkanut, on aiheuttamassa peruuttamatonta tuhoa. Ympäristövaliokunta budjettilausunnossaan on todennut sen, että kun Metsähallitukselle on siirretty luontokohteiden lisäksi myös valtion historiallista kulttuuriomaisuutta mutta perusrahoituksen tasoa ei vastaavasti ole nostettu, niin tarvittaisiin tällainen Metsähallituksen luontopalvelujen erityinen korjausvelkaohjelma, jossa otettaisiin myöskin nämä kulttuurikohteet huomioon.

Ilmasto- ja energia-asioista totesin jo äsken sen, että ilmasto- ja energiastrategian toimeenpanoraha hallituksen budjettiesityksessä on 48 miljoonaa euroa, joka on sinänsä tarpeellinen, mutta vertaisin tätä nyt joihinkin ympäristölle haitallisiin tukiin. Turpeen verotuki budjettikirjan mukaan on 134 miljoonaa vuodessa, teollisuuden energiaveron palautus on 230 miljoonaa vuodessa ja niin sanottu päästökauppakompensatio — jonka Valtion taloudellinen tutkimuskeskus on todennut hyödyttömäksi, siis sellaiseksi, ettei se toteuta sitä asiaa, mitä sillä ajetaan takaa — 27 miljoonaa. Tässä on epäsuhta siinä, miten me toisaalta valtion budjetinkin kautta suosimme energiankulutusta ja myös fossiilisten polttoaineiden polttoa ja miten me toisaalta sitten satsaamme ilmastotavoitteiden toteuttamiseen.

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

Edustaja Multala otti esille sen uusiutuvan energian tarjouskilpailuihin perustuvan järjestelmän, joka minustakin on hyvä, ja olen pahoillani siitä, että sen säätämistä nyt eduskunnassa on päätetty jarruttaa. Toivon, että se saadaan.

Siinä, mitä kollegat ovat todenneet myös pientuotannon tukemisesta, olen näiden kollegojen kanssa samaa mieltä, mutta toteaisin myöskin sen, että sähköverkon älypalvelut ovat tavallaan asian toinen puoli, jota tarvitsemme rakentaessamme ilmastoystävällistä järjestelmää.

Arvoisa puhemies! Ihan viimeisenä asiana otan esille vaelluskalat. On hyvä asia, että nyt on kymmenen sellaista hanketta vaelluskalojen palauttamiseksi, jotka yhteisrahoitetaan, mutta kuten edustaja Myller totesi, voimayhtiöiden vastuuta ei saa nyt tässä unohtaa. Voimayhtiöt ovat koko sodanjälkeisen ajan saaneet tienata mittaamattomat rahasummat sillä, että ne ovat tukkineet joet, estäneet vaelluskalojen nousun. Tähän tarvitaan paitsi nyt yhteistyötä viranomaisten ja eri tahojen välillä, myös selkeitä lakimuutoksia, [Puhemies koputtaa] joilla saataisiin voimayhtiöt kantamaan vastuunsa vaelluskalojen luontaisesta lisääntymisestä.

19.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaista, että kun lukee tuota valtiovarainvaliokunnan mietintöä, niin ympäristöministeriön pääluokasta siellä todetaan, että se on ihan normaali talousarvio ilman mitään suurempia yllätyksiä. Se, että esimerkiksi Metso-rahoitukseen nuo rahat ovat niukkoja, on pakko myöntää, mutta sekinhän meidän on pakko myöntää, arvoisat kansanedustajakollegat, että Suomi on Euroopan unionin maista eniten suojelualueita omaava valtio ja että emmehän me voi loputtomiin suojella. Tällä tiellähän me menemme sitä kohti, että tämä maa on kohta kokonaan suojelualuetta, ja kukas nämä sitten nämä meidän laskut ja eläkkeet maksaa? Ei kukaan. Loputtomasti ei voida suojella, ja pitää muistaa, arvoisat kollegat, että suomalaisien metsien hoitoon ja käyttöön sisältyy sisäinen suojelujärjestelmä, koska meillä on yli 300 000 metsätilaa, joista iso osa on tällä hetkellä tiloja, jotka käytännössä ovat uinuvassa tilassa. Tiedän, että jokaisen kunnan alueelta löytyy kymmeniä, kymmeniä tiloja, joita ei ole 30 vuoteen liikutettu. Elikkä siellä tätä monimuotoisuutta kyllä luonto itsestään hoitaa, ja toisaalta sitten kun metsiä hakataan, niin viimeisten tutkimusten mukaan, mitä Metsäntutkimuslaitos ja valtakunnan metsien inventointi osoittavat, lahoppuun määrä Suomen metsissä on lisääntynyt, ja sehan johtuu pelkästään koneellisesta korjuusta, koska syntyy paljon maahan jäävää puustoa, joka polkeutuu sinne alas ja lahoaa sinne pikkuhiljaa. Se on aivan sama, lahoako se puu suojelujärjestön kaatamana sinne metsään vai metsäkoneen telan alla. Molemmilla on sama kohtalo: se lahoaa.

Tästä suojelualuekiihkosta vielä sen verran, että kun me metsätaloutta harjoittavana maana kuitenkin olemme kouluttaneet sekä henkilöstön, ketkä siellä metsässä toimivat, ja kaikki koneurakoitsijat, niin meillä tämän suhteen ei ole mitään pelättävää. Sellaista turhaa kiihkoilua, että meidän pitäisi saada koko Suomen alueet suojeltaviksi, minä en jaksa millään ymmärtää.

Ympäristöministeriön pääluokassa toinen asia, joka on hyvin mielenkiintoinen, on asuminen. Mitä tulee niihin asumistukiin, niin niihin en sen enempää puutu, totean vain, että se järjestelmä on sellainen, että siihen on meidän saatava muutos aikaan ja sillä keinoin, että tämä järjestelmä ei itsessään ruoki sitä, että ulkomaiset sijoittajat korjaavat täältä rahat, asumiskustannukset nousevat ja ihmiset kärsivät. Onko se oikeudenmukaista, että ihminen, joka tulee tänne töihin ja ostaa asunnon, on lopun ikäänsä pankin orja? Ja sitten kun on

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

vanha ja raihnainen ihminen, niin hän ei ole mitään muuta nähnyt elämässään kuin sen työpaikan ja asunnon välin, ja sen jälkeen on kipeä ihminen, joka nauttii hirvittävän pientä eläkettä eikä ole käynyt kovin paljon missään. [Ari Torniainen: Pankkiherran luona!] — Pankkiherraa on joutunut tervehtimään muustakin kuin pelkästä kohteliaisuudesta, aivan kuten edustaja Torniainen viisaasti jälleen tapojensa mukaan totesi.

Joka tapauksessa yksi seikka, joka minua harmittaa tavattomasti tässä ympäristönsuojelussa, on se, että me olemme Suomessa sellainen valtio, itsenäinen pohjoinen valtio, jolla on valtavat voimavarat tehdä omaa elintasoja paremmaksi joka päivä, mutta joka päivä me keräämme sille esteitä, keinotekoisia esteitä. Viimeinenhän oli tämä LULUCF-yritys, jolla ympäristöjärjestöt yrittivät lobata meiltä jonkunasteisen aika rajun metsienhakkuurajoitteen ja metsien käytön rajoitteen. Toinen oli tietysti tämä uusiutuvan energian kestävyyskriteeri RED II. Sekin on nyt ilmeisesti menossa erittäin hyvään suuntaan, niin kuin onkin.

Elikkä tätä kautta me emme ole lisäämässä mitään muuta kuin suomalaista hyvinvointia ja pitämässä yllä Suomen metsien hyvää kasvukuntoa. Ja se on parasta luonnonsuojelua se, koska kivihiiltä emme silloin käytä. Toivottavasti se tässäkin kaupungissa pikkuhiljaa ymmärretään ja kivihiilen käyttö lopetettaisiin. Se, että luvataan joku lopettaa, taitaa kuulua siihen samaan kategoriaan kuin se, että Ruotsi lopetti ydinvoimalat ja Saksakin lopetti ydinvoimalat omalla päätöksellään. Veikkaan, että kumpikaan ei toteudu. En jaksa uskoa, että jonain päivänä saksalainen metalliteollisuus alkaisi pyörittää sulattoja ja masuuneja tuulimyllysähköllä, koska sen jokainen tietää, että sehän ei onnistu. Niin valtava terästeollisuus, autoteollisuus, kemianteollisuus, kaikki teollisuus, mitä Saksassa tehdään, tuotantotalous yleensä, vaatii valtavasti sähköä, ja se on ympäristökysymys aina siellä.

Mutta Suomessa meillä on sikäli erittäin hyvä tilanne, että meillä on mahdollisuuksia hoitaa tämä homma kuntoon. Tällä hetkellä emme ole sähkön suhteen lähellekään omavarainen valtio, mutta meidän on pidettävä huoli siitä, että käytämme omat mahdollisuutemme tehokkaasti hyväksi ja sitten otamme tuolta Nord Poolista sen, minkä sieltä järkevästi saamme, järkevällä hinnalla. Mutta tavoitteena pitää aina olla, joka hetki, että olemme sähkössäkin omavarainen. Maa- ja metsätalousvaliokunnan pääluokan kohdalla tuli sanottua, että emme ole omavaraisia esimerkiksi leipäviljan suhteen. Sama koskee energiantuotantoa. Meidän pitäisi pyrkiä omavaraisuuteen myös tällä sektorilla.

20.02 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti hyvä, että kannat tulevat selviksi, ja sitä vartenhan me poliitikot työssämme olemme, mutta on tietysti hyvä myös pysyä realismissa ja tosiasioissa, ja haluan vaan muistuttaa siitä, kun edellinen puhuja nosti esille epäilyksensä, että olisi olemassa tahoja, jotka haluavat koko Suomen pinta-alaa suojella, että tällaista en ole itse koskaan kuullut. Suomen pinta-ala, vajaat 340 000 neliökilometriä, on kyllä sellainen pinta-ala, että jos siitä kaikki lakisääteiset luonnonsuojelualueet, retkeilyalueet, erämaa-alueet, kansallispuistot ja niin edelleen mukaan luettuna on suojeltu 44 000 neliökilometriä, niin ei onneksi olla sinne päinkään menossa.

Varsinaisesti pyytäisin myös saada huomiota vielä tuohon Etelä-Suomen metsien suojeluohjelmaan eli Metso-rahoihin, joista osa on palautettu, ja hyvä niin, mutta on myös realismia todeta, että tällä rahoitustasolla tuon ohjelman tavoitteisiin, jotka 2014 on hyväksytty, ei päästä. Tavoite on 96 000 hehtaaria, ja valiokuntien kuulemat asiantuntijat ministeriöt mukaan lukien sen kyllä tunnustivat rehellisesti, että tuosta tavoitteesta kyllä jäädään. Kaiken kaikkiaan Suomen metsäpinta-alasta on suojeltu noin 12 prosenttia, huomattava

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

määrä, mutta valtionhallinto itse on asettanut muun muassa tässä Metso-suojeluohjelmassa tavoitteita, jotka ovat hieman tuon päälle.

20.03 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Metso-ohjelma on äärimmäisen tärkeä ohjelma Suomen metsien monimuotoisuuden kannalta. Vapaaehtoinen Metso-ohjelmahan perustettiin ministeri Tiilikaisen ja ministeri Anttilan toimesta muutamia vuosia sitten ja on toiminut äärimmäisen hyvin. Tässä monimuotoisuudessa on tietenkin myös huomattava kaikki muut toimet, joita myös hallitus on tämän asian eteen tehnyt, muun muassa pyöreän pöydän metsäkeskusteluprosessi, jossa eri toimijat on otettu mukaan miettimään, kuinka monimuotoisuutta voidaan lisätä. On nimittäin olemassa juuri nämä suojelualueet, vapaaehtoista suojelua, mutta sitten myös toisaalta on talousmetsien käsittely sillä tavalla, että monimuotoisuutta voidaan kunnioittaa ja turvata siellä sellaisia tärkeitä elinympäristöjä. Näiden kaikkien toimien täytyy olla käytössä ilman muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Hoskonen.

20.04 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Halmeenpää piti ansiokkaan puheenvuoron, mutta soisin kuitenkin nähtävän asian sillä tavalla, että kun katselee noita tilastoja, niin tuommoinen valikoiva muisti ei ole minusta eduksi, olkoonkin vaikka kansanedustaja — tällä kertaa on kysymys erittäin nuoresta ja osaavasta kansanedustajasta. Nimittäin Suomessahan on valtava määrä suojelualueita. Meillä on yli 5 miljoonaa hehtaaria pelkkää Naturaakin, joka on selvästi erilaisten rajoitusten piirissä, on aarnialueita valtava määrä, valtion omia suojelualueita, yksityisiä suojelualueita, eli kannattaa tilastoja lukea niin, että tunnustaa rehellisesti itselleen, mikä se tositalanne on, koska nämä Natura-alueet on suojeltu niin rankasti, että jokainen toimenpide, joka sillä alueella toteutetaan, joutuu arviointiin, ja se johtaa sitten siihen, että se, toteutuko se esitetty hanke ollenkaan, on korkeimmassa kädessä, ja se korkein käsihän on tuolla ympäristöministeriössä. Siellä kyllä osataan pumakat kirjoittaa siihen järjestykseen, jotta ei varmasti mikään onnistu. Jos ei joku puhettani usko, niin nimimerkki on "kokemusta on". Kymmeniä vuosia olen taistellut niitä vastaan ja voin kunnialla sanoa, että yrittänyt tähän ei laiteta, mutta tulos oli negatiivinen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Halmeenpää.

20.05 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikella kunnioituksella totean, että ei ollut tarkoituksena johtaa harhaan, mutta siinä voi harhautua, kun puhutaan ristiin neliökilometreistä ja hehtaareista. Eli näissä neliökilometreissä, mitä itse tuossa totesin, ovat kyllä mukana Natura-alueetkin.

Metso-ohjelmasta täytyy todeta edustaja Hassin täällä esiin nostama asia, soidensuojelun tilanne, jota hallitus ja ministeri Tiilikainenkin on perustellut sillä, että tätä soidensuojelun täydennysohjelmaa, josta ympäristöministeriölle työryhmä jätti noin kaksi vuotta sitten oman lausuntonsa, oltaisiin panemassa täytäntöön Metso-rahoilla osittain ja muu sitten saa olla vapaaehtoista. Eihän se oikein oikealla lailla mene, kun Metso on tarkoitettu met-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

siensuojeluun, eli puustoisia soita sinne voidaan jonkin verran tietysti sisällyttää mukaan, mutta jos kaikki muu perustuu vapaaehtoisuuteen ja hyvään tahtoon ilman rahoitusta, niin ei kovin vankkoja kantimia ole hallituksella puolustella sitä, [Puhemies koputtaa] että siensuojelussa oltaisiin hyvällä tiellä.

20.06 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että nämä puheet kaiken mahdollisen suojelemisesta ovat enemmänkin retoriikkaa kuin tarkoitettu täsmälliseksi todistukseksi asiasta, ja ne johtuvat ainakin oman ymmärryksen mukaan turhautumisesta siihen jopa fanaattisen sävyiseen asenneilmapiiriin, jolla käydään keskustelua tästä suojelusta. Siinä tulee sellainen mielikuva, että aivan kaikki pitää suojella. Yhdeltäkään suolta ei saa kaivaa turvetta, yhtään metsää ei saisi kaataa. Miten tällaista voidaan puhua, kun kuitenkin realiteetti on se, että Suomessakin pitää näitä metsä- ja suovaroja jollain tavalla hyödyntää? [Satu Hassi: Kuka niin on sanonut?] Suojelua halutaan joka paikkaan, niin kuin eräällä tavalla sanotaan, ja sitten sen suojelun purkaminen on hyvin vaikeata. Sama koskee myöskin eläinlajien suojelua. Kun suojelu saadaan päälle, sen purkaminen on vaikeaa, vaikka realiteetit osoittaisivatkin jotain aivan muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, kun aloitetaan debatti jostakin nimenomaisesta teemasta, niin olisi hyvä, että sitten se debattivaihe pysyy siinä teemassa. Tässä en siis havainnut siinä johdantopuheenvuorossa, joka johti tähän debattiin, esimerkiksi eläinsuojelukysymystä oikeastaan ollenkaan, en lainkaan. Mutta myönnän nyt vielä edustaja Torniaiselle vastauspuheenvuoron, ja enempiä en tähän debatin vaiheeseen vastauspuheenvuoroja myönnä.

20.08 Ari Tornainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Debatin alkuvaiheessa oli kyse nimenomaan metsiensuojelusta ja Metso-ohjelmasta myöskin, ja itse kyllä haluan todeta sen, että hallitus vie myöskin Metso-ohjelmaa eteenpäin. Se, että se perustuu myöskin vapaaehtoisuuteen, on erittäin tärkeää, se on se ydinkysymys siinä, ja myöskin ensi vuoden budjetissa Metso-ohjelmaan on varattu euroja. Se on hyvä asia. Kaiken kaikkiaan itse koen, että kyllä Suomen metsiä on hoidettu hyvin. Tietysti on parannettavaa, ja itse toivon, että myöskin jatkossa voidaan hoitaa kestäväällä tavalla metsiä tulevaisuudessa, ettei EU tule meillä rajoittamaan sitä. Toivon, että ministeri Tiilikainen vie eteenpäin niitä asioita, niin kuin hän on painokkaasti vienyt.

Tästä metsäasiasta ja yleensä yhdyskuntasuunnittelusta haluan tuoda esille sen, että valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet eivät saa olla rajoittavia, vaan niiden pitää olla mahdollistavia, ja nyt myöskin ansiokkaasti näin viedään eteenpäin. 70 tavoitteesta ollaan pääsemässä 17 tavoitteeseen. Se on hyvä asia.

20.09 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä käytiin hyvää keskustelua Pidä Saaristo Siistinä ry:n toiminnasta. Saaristomeren alus M/S Roopehan sai viime vuoden joululahjarahoista hyvän panostuksen, ja siten saatiin Saaristomerelle hankittua erittäin hyvä laiva. Tällä hetkellä Saimaa, Päijänne ja Pohjanlahti kaipaavat uusia aluksia, joilla voitaisiin sitten retkisatamat huoltaa, ja myös ainutlaatuinen järviluonnon puhtautta edistävä työ voisi olla siinä käytössä kuin sen kuuluisi ollakin.

Olen samaa mieltä edustaja Multalan ja Pidä Saaristo Siistinä ry:n kanssa siitä, että seuraavana olisi kyllä syytä hankkia alus Saimaalle. Siellä tarve on tällä hetkellä kaikkein suu-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

rin. Siellä käytetään 90-luvun alussa hankittua alusta ja todellakin tarvittaisiin uudempaa, parempaa kalustoa, jotta romut, roskat ja jätevedet saataisiin hyvin sieltä pois — tämä myös kommentti saaristoasiain neuvottelukunnan puheenjohtajan ominaisuudessa.

Laadukas rakentaminen on meidän kaikkien tärkeä tavoite ja toive, ja siksi onkin erinomaista, että Terveiden tilojen vuosikymmen -ohjelma on päässyt hyvään käyntiin. Tässähän täytyy huomioda, niin kuin tässä ohjelmassakin on huomioitu, että on saatava kuntien hyvät käytänteet laajempaan käyttöön, sillä tällä hetkelläkin yli puolessa kunnista on edelleen ongelmia, sisäilmaongelmia, erilaisia kosteusongelmia. Siten tämä tulee todella tarpeeseen. Täytyy rakentamisessa ottaa kokonaisvaltaisesti kaikki huomioon: kunnossapito, [Puhemies koputtaa] arviointi ja pitkällä tähtäimellä rakennusten käyttö.

20.11 Mirja Vehkaperä kesk: Arvoisa puhemies! Suomen matkailu kasvaa Lapissa jopa 30 prosentin vuotuisella vauhdilla. Se on hieno asia. Suomeen tullaan ihmettelemään puhdasta luontoa, jokia, järviä, tuntureita, mutta myöskin yhteiskunta on hyvin turvallinen tänne tultaessa.

Yksi juhluvuoden teko 100-vuotisen itsenäisyyden kunniaksi oli Hossan kansallispuiston perustaminen kolmen kunnan alueelle. Se oli hyvä teko, ja me saimme ympäristövaliokunnan kanssa olla siellä avajaisissa mukana.

Useat kansainväliset matkanjärjestäjät ja matkailulehdet ovat noteeranneet Suomen ja Suomen luonnon yhdeksi maailman merkityksellisimmistä ja myöskin matkailullisesti kiinnostavimmista alueista, ja toivon, että juuri tämä matkailubrändi elää vahvasti yli hallintorajojen. On hyvä, että hallitus on ottanut yhdeksi kärkihankkeeksi matkailun edistämisen ja siihen tulee hyvin paljon euroja eri hallinnonaloilta. Siihen kuuluu esimerkiksi saavutettavuuden lisääminen, koska matkailijat tulevat maailmalta meille lentäen ja myöskin junayhteyksiä käyttäen. Yhteyksien pitää olla kunnossa, ja lentovuoroja pitää olla tarpeeksi. Majoituskapasiteettia pitää olla myöskin näillä matkailualueilla, puhumattakaan siitä, että työvoiman saatavuutta pitää edistää niin, että kausityöntekijöitä lähtee myöskin täältä Etelä-Suomesta Lappiin eräolosuhteisiin, ja erityisesti paikallisessa sopimisessa ja erilaisen olosuhteiden työtehtävien [Puhemies koputtaa] teossa on tärkeää, että ihmiset lähtevät sinne, missä työtä on tarjolla.

20.13 Ari Torniainen kesk: Arvoisa puhemies! Useat edustajat ovat ottaneet tässä keskustelussa esille Terveet tilat -toimenpideohjelman. Sen tavoitteena on saada julkisten rakennusten sisäilmaongelmat kuriin seuraavien kymmenen vuoden aikana. Nämä rakennusten home- ja kosteusongelmat ovat olleet esillä jo vuosia, ja niistä on puhuttu ja myöskin korjauksia on tehty. Ongelmat eivät ole kuitenkaan yksiselitteisiä vaan erittäin monen osan ja monen asian summa, ja niiden ratkaisemiseksi tarvitaan laajaa yhteistyötä ja ajantasaiseen tietoon perustuva toimiva malli niin rakentamiseen kuin myöskin rakennusten ylläpitoon ja hoitoon. Monet kunnat ovat todellakin suurissa vaikeuksissa, tilapäisratkaisuja tehdään jatkuvasti ja ollaan isojen päätösten edessä. Ydinkysymys on myöskin se, että monet ihmiset ovat jo altistuneet ja sairastuneet nimenomaan home- ja kosteusongelmien vuoksi, ja näiden ihmisten asioiden hoitamiseksi tarvitaan hallintorajat ylittävää toimintaa. Esimerkiksi ympäristölääkätieteen klinikka on yksi ratkaisu. Toivon, että sitä viedään eteenpäin.

Kaiken kaikkiaan tulee myöskin jatkossa kiinnittää huomiota rakentamiseen, asuinrakentamiseen ja siihen, mitkä ovat tulevaisuuden asumisen tarpeet. Olen erittäin tyytyväi-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

nen siihen, että valtiovarainvaliokunta on myöskin kiinnittänyt tähän asiaan huomiota siihen, miten arvioidaan opiskelija-asuntojen uudistuotannon ja perusparannusten tarve myöskin tulevaisuudessa. Samoin myöskin siihen, että palveluasumiseen on tullut uusia rakentajia jatkuvasti, tulee kiinnittää huomiota. [Puhemies koputtaa] Samoin myöskin aivan liian vähälle on jäänyt asunnottomuuden parantaminen.

20.16 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa herra puhemies! Kalateiden toteuttaminen vesivoiman tuotantoon valjastettuihin jokiin on edelleen ajankohtainen asia ja aika kuuma perunakin tässäkin budjettikeskustelussa esille nousseen kansallisen kalatiestrategian ja vaelluskalojen suojeluun kohdennettujen määrärahojen osalta. Aikaahan noitten voimalaitospatojen rakentamisesta on kulunut vuosikymmeniä, vanhimmasta noin 70 vuotta esimerkiksi Kemijoki-suulla, ja ajan oloon ymmärrys, tieto ja tutkimuskin vesirakentamisen haittoista vaelluskaloille on kasvanut. Tässä on nyt se tilanne, että jokivarsien asukkaat ja vesialueitten omistajat ovat jo vuosikymmeniä odotelleet, että koskas nämä haitat sitten alettaisiin saada siihen malliin, että niitä alettaisiin kompensoimaan ja korjaamaan.

Luken eli Luonnonvarakeskuksen laaja tutkimus osoitti pari vuotta sitten, että voimayhtiöille määrätty kalatalousvelvoitteet eivät lähimainkaan korvaa jokien patoamisen seurauksena syntynyttä kalataloushaittaa esimerkiksi Oulujoella, Iijoella ja Kemijoella. Arviot vaelluskalojen menetetyistä poikastuotannosta ovat moninkertaisia voimayhtiöille määrättyihin istutusvelvoitteisiin nähden. Nyt sekä tutkijoiden että valtionhallinnon taholta painotetaan kalanistutusten sijaan vaellusesteiden poistamista ja kalojen luontaisen elinkierron mahdollistamista. Kansalliset lohi- ja meritaimenstrategiat tähtäävät vaelluskalojen palauttamiseen niihin rakennettuihin jokiin, joissa on potentiaalisia olosuhteita vaelluskalojen luontaiselle elinkierrolle. Vuonna 2012 hyväksytyn kansallisen kalatiestrategian tärkeimpänä tavoitteena on uhanalaisten ja vaarantuneiden vaelluskalakantojen elinvoimaisuuden vahvistaminen, mutta nyt tullaankin siihen kysymykseen, kenen tämä kaikki lysti pitäisi maksaa. Mielestäni valtio ei ole se päämaksajataho tässä.

Näiden vesivoimayhtiöiden kalatalousvelvoitteiden ajantasaistaminen kuuluu osana Sipilän hallitusohjelmaan ja osana kalatiestrategian toimeenpanoon. Meitä tässä velvoittavat myös EU:n vesipuitedirektiivi ja meristrategiadirektiivi. Kun valtionhallinto alueellisen kalaviranomaisen toimesta on ryhtynyt vihdoinkin edistämään näitä tavoitteita, voisi olettaa, että kaikki osapuolet ymmärtävät ja hyväksyvät nämä muutokset perusteluineen. Lapin ely-keskus on jättänyt muutoshakemukset aluehallintoviraston käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi Kemijoen ja Ijoen kalatalousvelvoitteiden muuttamisesta, mutta mitä tapahtuu? Vesivoiman tuotannosta haittoineen ja hyötyineen näillä jokiosuuksilla vastaavat voimayhtiöt Kemijoki Oy ja PVO-Vesivoima ja niiden etujärjestö Energiateollisuus ry ovat ryhtyneet aika lailla ennenkuulumattomaan vastarintamellakkaan ja esittävät, että nämä viranomaisten vaatimat muutosvaatimukset vaarantavat toimivan yhteistyön ja ovat muutenkin kohtuuttomia energia-alalle. Ei mikään ole yhteistyötä vaarantanut 70 vuoteen, mutta kalojen olosuhteet vain eivät ole parantuneet. Yhtiöt öykkäroivät kuin valtiot valtiossa vaatien muutoshakemuksia hylättäviksi jo ennen kuin niitä on edes avattu kuulemiskierroksille ja käsitelty aluehallintovirastossa lainkaan. Tämän voisi sanoa suorastaan olevan painostusta.

Kyse on tietenkin rahasta. Kalatierakentamisen kustannukset eivät ole aivan pienet, mutta eivät ole aiheutetun kalataloushaitankaan kustannukset. Luonnonvarakeskuksen mukaan vesialueiden omistajat esimerkiksi Iijoella viimeisen 50 vuoden aikana ovat me-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

nettäneet pelkästään siian ja meritaimenen vajaiden istutusvelvoitteiden myötä vähintään 20 miljoonaa euroa. Tässä ei ole lohi mukana vielä lainkaan. Tähän summaan tullaan, ja sama on tilanne Kemijoella. Voimayhtiöt ovat tavoitelleet pohjoisen kalatiehankkeisiin vastuullisiksi tahoiksi muun muassa vesialueiden omistajia ja kuntia. Vaikeinta Kemijoki Oy:lle ja PVO-Vesivoimalle näyttää olevan oman vastuun vapaaehtoinen tunnistaminen.

Vetoan teihin, edustajakollegat: meidän tulisi tässä nyt toimia kansallisen edun nimissä niin, että voimayhtiöt vastaavat niille kuuluvista vastuista eikä valtio ota niitä kantaakseen kokonaisuudessaan. Oikeutta ja kohtuutta on puntaroida tarvetta velvoitemuutoksille varsinaisten vahingonkäräjien eli jokivarren ihmisten ja vaelluskalojen perspektiivistä. On aivan nurinkurista, että tässä voimayhtiöt itse tekeytyvät vahingonkäräjiksi.

20.21 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tänään on jo puhuttu varsin paljon home- ja sisätilaongelmista, ja aivan aiheellisesti on puhuttukin, sillä ne muodostavat varsin merkittävän ja mittavan ongelman maassamme. Taloudellisiltakin vaikutuksiltaan kyseessä on miljardiluokan asia, sillä varovaisestikin arvioituna jopa sadattuhannet ihmiset altistuvat päivittäin home- ja kosteusvaurioille. Näitä altistumisia tapahtuu niin päiväkodeissa, kouluissa, työpaikoilla kuin kotonakin. Valitettavasti vaikuttaa siltä, että vaikka me täällä eduskunnassa asiasta paljon keskustelemmekin, yleisesti tätä ongelman laajuutta ei ole vielä täysin ymmärretty. Tähän ongelmaan tulee joka tapauksessa puuttua jatkossa ripeästi ja riittävän laajasti, ja ennen kaikkea tietenkin tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä. Paitsi että kaivataan korjausrakentamista ja uudisrakentamista, myös näille altistuneille henkilöille on oltava jatkossa saatavissa asianmukaisia terveydenhoito- ja kuntoutuspalveluita sekä tietenkin kelvollisia asuintiloja ja jo tähän mennessä sairastuneille henkilöille on turvattava oikeudenmukainen sosiaaliturva.

Arvoisa puhemies! Tähän valtiovarainvaliokunnan mietintöön on kirjattu maininta home- ja kosteusvaurioiden suuresta merkityksestä ja vaikutuksesta huonon sisäilman laatuun ja sitä kautta terveysongelmien mittavaan kasvuun ja niiden yleistymiseen. Valitettavasti valiokunta ei ole kuitenkaan kohdentanut tälle alueelle lisää määrärahoja. Mietinnössä on mainittu, että Terveiden tilojen vuosikymmen -toimenpideohjelman suunnittelu on lähtenyt käyntiin, ja se on hyvä asia, mutta silti tarvitaan myös konkreettisia määrärahoja tähän ohjelmaan. Mietinnössä todetaan, että asiaan palataan ensi keväänä. Olisi ollut ehkä hyvä, että olisi jo tähän mietintöön lisätty ne määrärahat.

20.23 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Suurista asioista hetkeksi pienempään, mutta merkitykselliseen yksityiskohtaan: Nostaisin esille kysymyksen ampumaradoista ja niiden kohtuuttomista ympäristönormeista. Tähän sain innoituksen edustaja Ronkaisen mainiosta talousarvioesityksestä yksittäisen ampumaradan lisärahoista, joka oli sekin aika merkittävä raha, siis yhdelle radalle. Näitä ratoja Suomessa riittää hyvin monessa paikassa. Tämä liittyy hyvin kiinteästi ympäristöpolitiikkaan kahdellakin tavalla: ensinnäkin kaavoituksen, maanrakennuksen lainsäädännön ja vesiensuojelun normien kautta säädellään sitä, missä niitä ampumaratoja voi olla ja millä ehdoilla, ja toisinnakin metsästyksen ja riistanhoitoon, jotka ovat keskeisiä asioita ympäristönsuojelun kannalta.

Vetoankin hallitukseen, että näille metsästyksen turvaamisen kannalta välttämättömille toiminnoille turvataan mielekkäät toimintaedellytykset. Suomi on sen verran laaja maa, että kyllä tänne ampumaratoja mahtuu, kun vain on tahtoa niitä jonnekin mahduttaa. Met-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

sästäjäkunta vanhennee ja harvenee, aselupien saamisesta on tehty vaikeaa ja niin edelleen. Ei vaikeuteta tätä entisestään kohtuuttomilla ympäristönormeilla.

20.24 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Jäi vielä sen verran sanomatta tuosta rakentamisesta — ikävä kyllä ympäristöministeri Tiilikainen joutui lähtemään jo muihin virkatehtäviin, mutta kuitenkin tulkoon sanotuksi — että kun rakennetaan pientaloja tässä maassa, niin minun on mahdoton ymmärtää sellaista yhtälöä, että kun joku rakentaa esimerkiksi hirsitalon, niin ympäristöministeriön laatimissa erilaisissa säännöissä ja rakentamisohjeissa on nykyisin ne ilmastointisysteemit tehty niin monimutkaisiksi, että muuan ystäväni, joka on ilmastointialan huippuasiantuntija, sanoi, että kun hän näitä taloja käy sitten tarkastamassa esimerkiksi jonkun ilmastointiongelman synnyttyä, niin hän on todennut lähes 99 tapauksessa 100:sta, että ne systeemit on aina väärin säädetty. Kun siellä sitten jää väärin säädettyjä systeemejä, pääsee kehittymään kosteuskeskittymiä taikka sitten liian vetoisia paikkoja, ja sitten se järjestelmä säädetään taas kerran väärin, jolloin se ei pelaa. Mutta kun rakentaa esimerkiksi hirrestä omakotitalon, missä on painovoimainen ilmastointi ja tulisija, ja pitää huolen siitä, että tontilla olevat kosteudet saadaan hoidettua salaajittamalla pois, niin se on idioottivarma rakennus, sanoi, että se ei ikinä homehdu. Vaan nykyisin laitetaan ne pakollisiksi, ja sen takia on näitä pientalorakentamisen ohjeita ja rakennusmääräyksiä kiristetty niin valtavasti, että se tehtäisiin niin kalliiksi, että maaseudulla rakentaminen tulisi mahdollisimman kalliiksi. Siellähän takana on tämä syy.

Minun mielestäni ympäristöministeriön pitäisi nyt tässä asiassa ottaa järki kauniiseen käteen ja todeta se, että esimerkiksi hirsitalorakentamisessa, puutalorakentamisessa painovoimainen ilmastointi, tulisija ja riittävän hyvät muut varusteet toimivat idioottivarmasti eikä siitä talosta koskaan tule hometaloa. Näillä nykysysteemeillä, kun ilmastointeja virittellään ja ne eivät koskaan toimi kunnolla, ei saada aikaan mitään muuta kuin sutta ja sekundaalia, ja sitä tässä maassa on jo riittävästi.

20.26 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Haluaisin muistuttaa eduskuntaa hallituksen energia- ja ilmastostrategiasta. Siitä ei hirveästi nyt olla tänään keskusteltu, ja sen suhteen on tietysti merkittäviä edistysaskeleita tapahtunut erityisesti liikennepuolella. Liikennehän tunnetusti on meillä yksi erittäin suuri hiilidioksidipäästöjen aiheuttaja, ja parlamentaarinen liikenneverkkotyöryhmä — jonka työ on edelleen kesken, se valmistuu helmikuussa kuitenkin — elokuussa linjasi aika hyvin keinoja, joilla päästään näihin ilmastotavoitteisiin. Siellä konkreettisina toimina on esimerkiksi romutuspalkkiokokeilun jatkaminen, josta olemme tehneetkin jo ratkaisuja täällä. Se on hyvä keino, se poistaa korkeapäästöisiä autoja liikenteestä ja näin edesauttaa päästömäärien vähentämistä. Edelleen panostetaan sähköautoihin tukemalla niiden hankintaa ja kaasukonversioita. Tältä osin hallitukselle kiitosta siitä, että on tartuttu tomerasti toimeen parlamentaarisen liikenneverkkotyöryhmän suositusten mukaisesti ja hallituksen oman energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden mukaisesti ja hengessä.

Kun tuolla maakunnassa erilaisia kehityshankkeita on ohjaamassa ja niiden valmistumista seuraa, lupaprosesseja ja niin edelleen, niin selvästi voi havaita, että meidän ely-keskusten elinkeinopuolen ja ympäristöpuolen eli TEMin ja YMin välinen yhteistyö ei välttämättä toimi niin hyvin kuin on mahdollista. Aina silloin tällöin sattuu hankkeita, jotka ikään kuin elinkeinopuolen puolesta etenevät suotuisasti ja niitä kehitetään, ja sitten kuitenkin saattaa tulla yllätyksenä sellaisia pisteitä, joissa ympäristöpuoli huomaakin niissä

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

vaikeuksia, ja hyvin pitkällekin edenneet hankkeet sitten jumiutuvat, kun selvitetään aika myöhäisessä vaiheessa näitä ympäristöasioita. Tässä varmasti on tehostamisen [Puhemies koputtaa] varaa, ja uskon ja toivon, että kun maakuntaudistus toteutuu ja maakunnat näitä asioita ratkovat, niin tähän saamme tehoa lisää.

20.28 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Haluan vielä nostaa esille asian, josta edustaja Honkonen puhui, nimittäin merten muovirooskaantumisen ja mikromuovin.

Ministeri Tiilikainen totesi, että tämä on maailmanlaajuinen ongelma, johon on herätty vasta hiljattain. Näin on. Tänään luin lehtiartikkelin, joka on erään kuuluisan sukeltajan kirjoittama, ja hän sanoi, että hän ei ole tehnyt yhtään sukellusta merissä niin, ettei merten muovisaastuminen olisi jollain tavalla tullut vastaan. Hän toi esille myöskin sen, että kaupallisesti maailmassa myytävästä kalasta 30 prosentilla on muovia suolistossaan ja äyriäisravinnossa mikromuovia on aika paljon. Eli siis tämä merten muovirooskaantuminen tulee myöskin meidän lautasillemme silloin, kun syömme merteneläviä, eivätkä suomalaiset jätvetkään tästä ole vapaita.

Tämä on varmasti sellainen asia, josta tarvitsee tehdä kansainvälisiä sopimuksia, jotta asia saadaan maailmanlaajuisesti kuntoon, mutta otan sen nyt tässä budjettikeskustelussa esille siksi, että eurooppalaiset suljetut merialueet, kuten Itämeri ja Välimeri, ovat alueita, missä tavallaan näkyvät merten muovirooskaantumisen vaikutukset nopeammin kuin valtamerissä ja missä myöskin toimien, [Puhemies koputtaa] joita tehdään sen muovirooskaantumisen rajoittamiseksi — ja toivottavasti myös muovirooskan keräämiseksi meristä — vaikutuksia voidaan testata, ja tällä työllä toivottavasti on sitten vaikutusta siihen ja se antaa hyviä kokemuksia sen varalle, mitä tehdään koko maailmassa. [Puhemies koputtaa] Toivon, että tämä asia nostetaan myös Suomen ympäristötyössä aikaisempaa voimakkaammin esille.

20.30 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Otan vielä lyhyesti kantaa näihin asuntojen korjaustoimintaan liittyviin avustuksiin. Kuten täällä mietinnössä on todettu, näille korjausavustuksille on suuri tarve, ja niillähän tosiaan tuetaan hissien jälkiasentamista kerrostaloihin ja liikkumaesteiden poistamista asuinrakennuksista ja iäkkäiden tai vammaisten henkilöiden asuntojen korjaamista, jotta voitaisiin edistää kotona asumista. Tämä hissien jälkirakentaminen on varsin kustannustehokas keino muuttaa asuntokantaa esteettömäksi ja samalla tukea kotona asumista. Tässä mietinnössä on mainittu, että hissittömissä kolmikerroksisissa tai korkeammissa kerrostaloissa asui yli 100 000 eläkeikäistä suomalaista vuonna 2015, ja tämä on kyllä todella korkea lukumäärä.

Valiokunta on nyt myöntänyt miljoonan euron lisärahoituksen uusien hissien rakentamiseen ja vanhojen hissien korjaamiseen esteettömäksi. Tämä on hyvä päätös, mutta mielestäni suuremmallekin määrärahalle olisi ollut tarvetta, sillä sen avulla voisimme auttaa vanhuksia jatkamaan kotona asumista pidempään ja se todennäköisesti toisi yhteiskunnalle jatkossa merkittäviä säästöjä.

20.32 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Aluksi tuohon edustaja Hassin mainitsemaan muoviongelmaan merissä. Se on varmasti vakava asia, mutta enemmänkin taitaa olla kehitysmaiden ja kolmannen maailman ongelma ainakin tutkimusten perusteella. Toki siihen Suomessakin kannattaa kiinnittää huomiota.

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

Mutta noihin talojen energiavaatimuksiin: Kyllähän ne tänä päivänä melko kohtuuttomia ovat. Edustaja Hoskosen esille tuomat esimerkit näistä ilmastointiongelmista ja niiden monimutkaisista ratkaisuista ovat varmasti täyttä todellisuutta. Paljon on puhetta sisäilmaongelmista, ja tässäkin talousarvioesityksessä on monia monia muutosesityksiä ja lisärahoituksia sen asian korjaamiseksi, mutta siltikin väittäisin, että ne suuremmat ongelmat ovat edelleen asenteen tasolla. Ihan muutama päivä sitten julkaistiin tutkimus, jonka mukaan edelleenkin sisäilmaongelmista puhuminen johtaa jopa työsyryntään Suomessa. Kun tämä saataisiin korjattua, niin oltaisiin jo paljon pidemmällä. Sillä, että löydettäisiin sellaiset normit tähän rakentamiseen, että tämmöiset terveen maalaisjärjen mukaiset ratkaisut, kuten se, että peitetään rakennukset niitten rakentamisen aikana, etteivät niiden rakenteet vety, kastu ennen kuin se rakennus on edes valmis, edes tämä tehtäisiin pakolliseksi, päästäisiin jo hyvin pitkälle.

20.33 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mäkelä aikaisemmassa puheenvuorossaan peräänkuulutti keveämpää sääntelyä ampumaradoille. Nyt jos koskaan täytyy todeta, että olen edustaja Mäkelän kanssa kyllä erittäin samaa mieltä tästä asiasta. Meillä ammunta on hyvä ja kehittävä harrastus. Sitä soisi mahdollisimman monen harjoittavan joko säännöllisesti tai harvemmin, ja sille pitää löytyä mahdollisuuksia eri puolilla Suomea. Mutta ampumaratojen määrä vähenee koko ajan johtuen siitä, että niihin liittyvä ympäristösääntely on erittäin raskasta ja nykyisin ampumaradan rakentaminen harrastekäyttöön esimerkiksi yhdistyksen toimesta on käytännössä mahdotonta. Ennen vanhaan se oli mahdollista, ja aiemmin meillä näitä ratoja olikin enemmän. Nyt niitä ei ole, vaan kaikki tehdään lähinnä ammattilaiskäyttöön. Se on surullista, sillä se vähentää ammunnan mahdollisuuksia ja suosiota. Soisin kyllä osaltani, että tähän saataisiin korjausta.

Mutta sitten toisaalta taas edustaja Mäkelä vähätteli tätä edustaja Hassin esiin nostamaa valtamerien muoviongelmaa, ja siinä olen kyllä taas sitten Mäkelän kanssa eri mieltä mutta edustaja Hassin kanssa samaa mieltä. Se on erittäin vakava ongelma, sitä ei pidä vähättellä, ja kyllä Suomenkin on jotain sen asian eteen tehtävä. Me emme voi antaa vain valtamerien saastua ja muovin määrän siellä lisääntyä. Jos emme tee mitään, niin meret ovat tuhon omia ja kalakannat siellä supistuvat niin paljon, ettei niistä enää ruuaksi ihmiskunnalle kohta ole.

20.35 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hassi otti äärimmäisen vakavan ongelman esiin eli merten ja järvien muoviroskat. Siellähän on mikroroskia, mikromuovia ja sitten vähän isompaa muoviroskaa. Ehkä järvissämme emme onneksi näe tällä hetkellä suurempaa muoviroskaa, koska kohtuullisesti pystymme pitämään rantamme puhtaina, mutta merissä on myös tätä suurempaa muoviroskaa. Mutta mikä järkyttävintä, myös järvissämme on mikromuovia yllättävän paljon. Sitähän tulee erityisesti autonrenkaista ja sitten pienemmässä määrin esimerkiksi fleecenkankaasta vaatteiden pesun yhteydessä, ja sitä valuu myös kosmetiikasta jäteveden mukana järviimme. Tähän ongelmaan ei ole oikeastaan vielä suurta ratkaisua, koska autonrenkaiden mikromuovijäte valuu noiden sadevesien myötä teiltä tuonne järviin ja meriin, ja nämä ovat aivan valtavia määriä, mitä sitä kautta sinne mikromuovia joutuu kalojen ja muiden eliöiden elimistöihin ja sitä myötä myös sitten ihmisten elimistöihin.

Muovin kierrätys on yksi ratkaisu, mitä voimme tehdä, mutta sitten suomalainen biotalous kyllä tarjoaa tähän ratkaisuja. Täällä niitä tekoja peräänkuulutettiin. Meillähän on kek-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

sintöjä muun muassa sellaisen tekstiilin suhteen, joka on aivan kierrätettävää puuperäistä ainetta, ja myös autonrenkaita on pyritty kehittämään, osaksi ainakin, mikroselluaineista. Sitten tietenkin pakkausmateriaaleja on Suomessa kehitetty valtavasti biohajoavista puuperäisistä aineista. Näillä teoilla Suomi pystyisi ratkaisemaan [Puhemies koputtaa] maailman valtavia, isoja ongelmia, kun annetaan sille mahdollisuus.

20.37 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Jatkan tästä tärkeästä aiheesta, mikromuoveista ja muoveista merissä ja vesistöissä. On niin, että se on suuri ongelma ja toki näkyvämpi ja suurempi ongelma varmasti kehitysmaissa kuin täällä meillä. Tiedän sen ihan konkreettisesti. Monesti olen niihin muovipusseihin ja muihin törmännyt. Etelä-Euroopassa ja Etelä-Amerikassa ja muualla ne ovat todella näkyvä ja suuri ongelma. Mutta tässä edustajat ottivat esiin edelläni myös mikromuovin, ja sen osalta mielestäni ensimmäinen askel on se, että sen haitallisuudesta puhutaan ja se ymmärretään ja sitä kautta mahdollisesti ensin päästään tietoisuuteen siitä, mitä sille voisi tehdä. Ja kosmetiikkateollisuus on jo tässä joitakin askeleita ottanut siihen suuntaan, että ainakin jotkut yritykset pyrkivät sitä tuotteissaan vähentämään. Nythän myös vuoden turhakkeeksi valittiin fleecemateriaali, ja ehkä juuri siitä syystä, että nimenomaan siinä esiintyvä mikromuovi aiheuttaa niin sanottuja näkymättömiä, ainakin ihmissilmälle näkymättömiä ympäristöhaittoja, ja se on varmasti hyvä avaus siinä suunnassa, että pääsemme kohti vähämuovisempia vesistöjä. Mutta totta kai meidän pitää sitten myös pohtia sitä, onko jossain vaiheessa tarpeen tehdä joitakin lainsäädännöllisiä tai muita rajoittavia toimenpiteitä, jotta muovista päästäisiin eroon Suomessa mutta erityisesti maailmalla.

20.38 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunnan jäsenet, edustajat Kosonen ja Multala, ja myöskin edustaja Kopra jo hyvin kommentoivat edustaja Mäkelää, mutta haluan osaltani vielä lisätä tähän. Nyt näkyvintä ja ihmissilmälle ruminta muovirokkaahan on se isokokoinen muovirokka, minkä silmä näkee, mutta ympäristölle vaarallisinta on mikromuovi, ja isotkin muovirokat esimerkiksi meressä jauhautuvat sitten aikaa myöten kaikki täksi mikromuoviksi. Ja todella, ei Suomi ole tästä ongelmasta vapaa: esimerkiksi kun Itämeren rantoja on tutkittu, niin eivät Suomen rannat ole erottuneet mitenkään erityisesti naapurimaita puhtaampina muovirokastasta, pikemminkin päinvastoin.

Mutta sellainen asia, mitä moni ei tiedä — itse opin sen Euroopan parlamentissa, koska siellä käsiteltiin muovikassien käytön vähentämiseen pyrkivää EU-lainsäädäntöä — on, että mikromuovi meressä, ja varmaan myöskin järvissä, imee pintaansa orgaanisia ympäristömyrkyjä, joiden pitoisuus muovirokan pinnassa saattaa olla jopa miljoonakertainen verrattuna näiden samojen myrkyjen pitoisuuteen itse vedessä. Se tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kun syömme äyriäisiä, jotka ovat syöneet mikromuoveja, tai samaten kun syömme kalaa, joka on syönyt mikromuoveja, ne sisältävät näitä myös ihmisille myrkyllisiä aineita, ja tietysti tämä on merten ekosysteemeille tavattoman vaarallinen asia. Olen iloinen siitä, miten useat kollegat ovat painottaneet tämän asian vakavuutta.

Lopuksi haluaisin todeta, että yhdestä asiasta olen edustaja Mäkelän kanssa samaa mieltä, nimittäin siitä, että rakentamisessa säänsuojauksen pitäisi olla vakiokäytäntö.

20.40 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Korjataan vielä pöytäkirjaan sellainen seikka, että en suinkaan vähätellyt merien muoviongelmaa Suomessa — kunhan vain totesin, että se ei ole meidän näkökulmastamme kenties niin vakava ongelma kuin jossain muualla ke-

Budjetin alikohta PTK 145/2017 vp

hityksmaissa ja kolmannessa maailmassa, missä kierrätystä ei tapahdu alkuunkaan samalla tavalla kuin meillä, vaan suurten yhdyskuntien muovijäte päättyy jokia pitkin sellaisenaan mereen ja muodostaa sinne näitä valtavia muovipyörteitä, joista olemme saaneet lukea.

Mutta varsinaisena aiheena halusin vielä todeta ja tuoda salissa muillekin esiin perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa tähänkin pääluokkaan liittyvän panostuksen matkailun edistämiseen. Eli siellä on jopa 10 miljoonan verran osaltaan esimerkiksi kansallispuistojen markkinoinnin uusiin keinoihin ja muuhun vastaavaan toimintaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.